

2020 YILI ÇOCUKTA FİZİKSEL ŞİDDET RAPORU

ŞİDDETİ ÖNLEME VE REHABİLİTASYON DERNEĞİ

20 MAYIS 2021

*Bu rapor
Şiddeti Önleme ve Rehabilitasyon Derneği (İMDAT) tarafından hazırlanmıştır.
İstanbul, 20 Mayıs 2021*

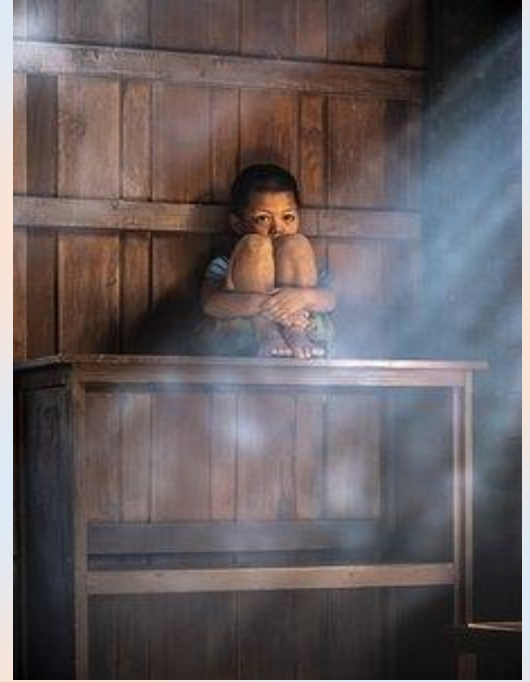
İçindekiler

YÖNETİCİ ÖZETİ	3
1. GİRİŞ	10
2. DÜNYADAKİ DURUM	15
3. TÜRKİYE'DEKİ DURUM	22
4. HUKUKSAL DURUM	34
4.1. Uluslararası Düzenlemeler Işığında	34
4.2. Ulusal Düzenlemeler Işığında	36
5. İLGİLİ KURUMLAR VE KURUMSAL HİZMETLER	40
6. ÖNERİLER	44
7. SONUÇ	47
TABLO LİSTESİ	50
GRAFİK LİSTESİ	51
KAYNAKÇA	52
İMDAT ŞİDDETİ ÖNLEME VE REHABİLİTASYON DERNEĞİ	57

YÖNETİCİ ÖZETİ

Çocuklara yönelik şiddet, “salgın boyutu kazanan istismar” olarak tanımlanmaktadır. Her yıl bir milyardan fazla çocuk şiddete maruz kalmaktadır. (Hillis ve ark, 2016; UNICEF, 2021).

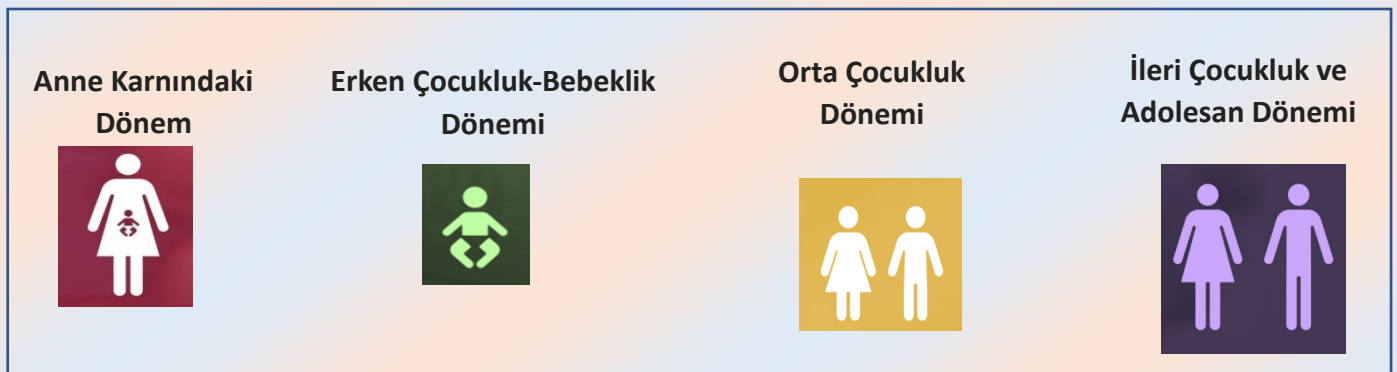
Çocuğa yönelik fiziksel şiddet çocuk istismarının en sık görülen şeklidir. UNICEF 2017 yılında yayınladığı bir çalışmada yaklaşık 250 milyon 2-4 yaş grubundaki çocukların evlerinde dayak yediklerinin tahmin edildiğini belirtmektedir. Bu da o yaş grubunda yaşayan dünyadaki her üç çocuğun ikisinin dayak yediğini göstermektedir. (UNICEF, 2017). Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi’nin çocuğun bir birey olduğunu, vücuduna istenmeyen hiçbir şeyin yapılamayacağını açıkça söylemesine karşın pratikte dayak hala çocukların yaşamında önemli bir yer tutmaktadır. Çocukta fiziksel istismarın en sık görülen şekli dayaktır. Dayağın genellikle disiplin ve cezalandırma amacıyla uygulandığı görülmektedir. Bir tokattan alet kullanmaya kadar geniş bir yelpazede fiziksel istismarın gerçekleştiği gözlenmektedir. Bu durumun fiziksel istismar olgularına kültürlerinde dayağı disiplin yöntemi olarak kabullenmiş bizim gibi toplumlar içinde geçerli olduğunu söylemek mümkündür. Çocuklarda fiziksel istismar en sık vücuttaki ekimozlar ve kemiklerdeki çatlak ile kırıkların oluşması şeklinde karşımıza çıkmaktadır. (Polat, 2019).

Çocuklar, bakım veren bir ebeveyne veya bir yetişkine ihtiyaç duyduklarından, bu kişilerden gelecek herhangi bir fiziksel şiddet durumunda yetişkin bireylere nazaran daha savunmasız durumdadırlar. Bu da fiziksel şiddete maruz kamalarını kolaylaştırmakta ve hatta çocuk gözünde bu şiddeti normalleştirebilmektedir.

Daha anne karnındayken dahi fiziksel şiddete maruz kalabilen çocukların maruz kaldığı şiddet türleri yaşla birlikte artma eğilimindedir. Şiddetin etkisi bakımından bakıldığında ise erken yaşta ve daha uzun süreyle maruz kalınan şiddetin etkisi daha büyüktür. (UNICEF, 2014) **(Grafik 1)**

Grafik 1: Çocukların yaşam döngüsünde şiddet grafiği

Zaten savunmasız olan çocuklar bunun üstüne bir de bazı faktörler de eklenince fiziksel şiddet riskine daha da açık hale gelebilmektedir. Çocuğa yönelik fiziksel şiddeti artıran faktörleri aşağıdaki gibi belirtmek mümkündür. (SOS-Children’s Villages, 2019) **(Grafik 2)**

Grafik 2: Çocukta fiziksel şiddeti artıran risk faktörleri grafiğı

Fiziksel istismarın çeşitli kategorilerde incelendiği ve farklı alt başlıkların bulunduğu görülmektedir. (Polat, 2019) (**Grafik 3**)

Grafik 3: Çocukta fiziksel istismarın kategorileri grafiği

İstismarı Yapan Kişiye Göre	Uygulama Şekline Göre
•1) Ebeveyn tarafından fiziksel istismar (Parental Abuse) : Çocukların aile içinde kaza dışı yaralanması halidir. •2) Kurumda istismar (Instutional Abuse): Okul, yuva, yetiştirme yurdu veya kamp gibi kurumlarda yönetici ya da öğretmenler tarafından uygulanan istismar eylemleridir.	•1) Aletsiz Saldırıları: Fiziksel istismarın bir alet kullanılmaksızın yapıldığı olaylardır. Tokat, yumruk, itip-kakma, tekme, sarsma ve çimdikleme gibi etlemleri kapsamaktadır. •2) Aletli Saldırıları: Fiziksel istismarın bir alet kullanılarak, çocukta çeşitli lezyonların oluşturulduğu durumlardır. Kullanılan araçlar genellikle kemer, kayış, herhangi bir ev eşyası (telefon, tava, v.b.), hortum, sigara, ütü veya sıcak su kullanımıdır.

Çocuğa uygulanan fiziksel ceza, çocukta fiziksel şiddetin en kabul gören ve en yaygın olan çeşididir. Fiziksel ceza ve fiziksel şiddet, dünya çapında çocuklara yönelik en yaygın şiddet biçimi olup, her yıl binlerce çocuğun yaralanmasına ve ölümüne yol açmaktadır. Fiziksel ceza, dünya çapında çocuklara yönelik en yaygın şiddet biçimidir ve her yıl binlerce çocuğun yaralanmasına ve ölümüne yol açmaktadır. Fiziksel cezanın çocuk yetiştirmedeki kabul edilirliliği çocukta fiziksel şiddeti normalleştirmekte, onu görünmez kılmakta ve diğer şiddet ve istismar biçimlerinin önünü açmaktadır. (UNICEF, 2021)

Fiziksel ceza, çocukların fiziksel bütünlüğe ve insan onuruna, sağlığına, gelişimine, eğitimine ve işkence ve diğer zalimce, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele veya cezadan korunma haklarının ihlali niteliğindedir. (UNICEF, 2021)

Fiziksel ceza birçok araştırmacı tarafından bir disiplin yöntemi olarak kabul görmesine karşın aslında bir şiddet davranışıdır. Lise ve üniversite öğrencilerinin %80'i çocukluğunda ebeveynlerinin kendisine tokat attığını belirtmektedir (Brown ve ark, 2018). Yapılan çalışmalar 3-5 yaş arasındaki çocukları olan her üç anneden ikisinin çocuklarına, ortalama olarak, haftada üç gün tokat attıklarını ortaya koymaktadır. Bu da ortalama olarak, tek bir çocuğun yılda 150 kere tokat yediği anlamına gelmektedir (Polat, 2020b). Eskiden gerekli bir disiplin yöntemi olarak görülen fiziksel cezayı bir disiplin yöntemi olarak kabul etme oranı gittikçe düşmektedir. 1970'li yıllarda çocuğa tokat atmayı onaylayanların oranı %90'lardayken bu oranın 1990'lı yıllarda %60'lara düştüğü görülmektedir (Runyan ve ark, 2010). Araştırmalar, erkek çocukların kızlardan daha çok dövüldüğünü ortaya koymaktadır (Saunders-goddard, 2010). Annelerin fiziksel cezayı babalardan daha çok kullandığı tespit edilmiştir. Tek ebeveynli ailelerde fiziksel ceza daha çok görülmektedir. Tek ebeveynli ailelerde ebeveynin fiziksel cezaya başvurma olasılığı fazladır. Burada tek ebeveyn olmanın zorlukları ve bundan kaynaklanan stresin dayacağı kolaylaştırdığı görüşleri vardır. (Durrant ve ark, 2017)

Çocuklara yönelik fiziksel şiddeti artıran bir diğer unsur da Mart 2020 itibariyle Covid-19 virüsü sebebiyle, küresel pandemi sürecinin başlaması ve pandemi sürecinde bulaşın önüne geçilmesi için evlere kapanma tedbiri olmuştur. Evde, dışarı çıkmaksızın sürekli ebeveynleri veya bakımından sorumlu kişilerle vakit geçiren çocuklar fiziksel şiddete maruz kalmaktadırlar. Yapılan bazı çalışmalarda paylaşılan veriler bu savı desteklemektedir.

Çocukta fiziksel şiddetin hem kısa dönemde hem de uzun dönemde önemli etkileri vardır. **(Grafik 4)**

Grafik 4: Çocukta fiziksel şiddetin etkileri grafiği

Dünyada okul çağındaki 6 ila 17 yaş arasındaki 732 milyon çocuk (yani her 2 çocuktan biri) okulda fiziksel cezanın tamamen yasaklanmadığı ülkelerde yaşamaktadır. (United Nations Children’s Fund, 2017)

Devletler, birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri kapsamında 2030 yılına çocuklara yönelik tüm fiziksel cezaların yasaklanmasına yönelik ulusal yasal düzenlemeler getirmeyi hedeflemektedir. (Birleşmiş Milletler, 2015)

Çocuğa yönelik fiziksel şiddetin önlenmesi yönünde atılan adımlar dünya genelinde birçok kampanyanın da başlamasına öncülük etmiştir. Araştırmalar fiziksel cezanın yasaklandığı ülkelerde, fiziksel cezanın daha uygulandığı ortaya oymaktadır. Türkiye’de ev ortamında, alternatif bakım ortamlarında ve kreşte fiziksel ceza “yasak değil” iken; okullarda, cezaevlerinde ve suça karşı ceza yöntemi olarak kullanılması “yasak” tır (Global Partnership to End Violence Against Children, 2021).

Fiziksel ceza Türk Hukuku’nda tedip hakkı olarak anlamını bulmuştur. 2001 yılına kadar yürürlükte olan 749 sayılı eski Medeni Kanun (Türk Kanunu Medenisi) tedip hakkını yani ebeveynlerin ve öğretmenlerin çocuğu terbiye etme, yola getirme, uslandırma hakkını düzenlemekteydi. Tedip hakkı 2001’de yürürlüğe gören 4721 sayılı Türk Medeni Kanun’da yer almamaktadır. Bu olumlu bir gelişmedir. Ancak halihazırda yürürlükte bulunan 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 232/2 maddesi farklı yorumlara neden olabilmektedir. Türk Ceza Kanunu’nun 232/2 maddesi “İdaresi altında bulunan veya büyötmek, okutmak, bakmak, muhafaza etmek veya bir meslek veya sanat öğretmekle yükümlü olduğu kişi üzerinde, sahibi bulunduğu terbiye hakkından doğan disiplin yetkisini kötüye kullanan kişiye, bir yıla kadar hapis cezası

verilir.” düzenlemesini içermektedir. Yani disiplin hakkı ancak kötüye kullanılmışsa bir suç teşkil edecektir. “Disiplin hakkının kötüye kullanılması” ifadesi ile neyin kastedildiği anlamak için kanun maddesinin gerekçesine (Türk Ceza Türk Ceza Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, 2005) bakıldığında gerekçede “Disiplin yetkisi eğitim hakkının doğal bir sonucudur ve bu yetki olmadan söz konusu hak kullanılamaz. Disiplin yetkisinin sınırı ise maddede gösterilmiştir. Disiplin yetkisi kişinin bedensel ve ruhsal sağlığının bozulmasına neden olmayacak veya bir tehlikeye maruz kalmasını sonuçlamayacak derecede kullanılabilir. Bununla beraber sınır, örf ve âdetlere göre ve toplumda geçerli sosyalleştirme sistemine göre belirecek ve Yargıtay kararları da çerçeveyi belirleyecektir. Bu hususta Türkiye'nin de kabul etmiş bulunduğu, Çocuk Hakları Sözleşmesi de yorumda, elbette ki, göz önünde bulundurulacaktır.” belirtildiği görülmektedir. Yani çocukta iz ve ekimoza neden olmayan bir “tokat”ın “disiplin yetkisi” kapsamında bir davranış olarak görülmesine ve normalleşmesine dair yorumların önü açılacaktır. Bu nedenle, Türk Ceza Kanunu’nun fiziksel şiddetin bir şekli olan tokat gibi davranışlarının önünü açan yorumlara sebep olabilecek 232/2 maddesinin değiştirilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

Türkiye’de çocuklara yönelik fiziksel istismar önemli bir konu olarak algılanmamakta ve hatta fiziksel cezanın kültürümüzde geleneksel bir yeri bulunmaktadır. Öyle ki bu bakış açısı «kızını dövmeleyen dizini döver», «annenin vurduğu yerde gül biter», “dayak cennetten çıkmadır” gibi ifadelerle atasözü ve deyimlerimize de yansımıştır. Çocukta fiziksel şiddete yönelik resmi veriler yok denecek kadar sınırlı olmakla birlikte mevcut kısıtlı veriler bile çocuğa yönelik fiziksel şiddetin yaygınlığını göstermektedir. Şöyle ki; Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayınlanan 2019 yılında Güvenlik Birimine Gelen veya Getirilen Çocuk İstatistikleri; güvenlik birimlerine mağdur sıfatıyla gelen veya getirilen çocukların mağdur olduğu suçlarda fiziksel şiddet niteliğinde olan yaralama suçunun açık ara farkla birinci sırada olduğunu ortaya koymaktadır. (TÜİK, 2019)

Çocukta fiziksel şiddetin önlenmesine ilişkin önerilerimiz aşağıdaki gibidir:

iMDAT Çocukta fiziksel şiddet ile ilgili en önemli sorun veri eksikliğidir. Çünkü bir soruna çözüm getirebilmek için öncelikle o sorunu ortaya koymak ve bunun bilimsel ve rakamsal olarak ortaya koymak gerekmektedir. İstatistikler ve veriler sorunu ortaya koyar ve sorunun çözülmesinin ilk adımı böylece atılmış olur. Yapılacak çalışmaların planlanması, gerekli işgücü ve ekonomik gereksinimlerin belirlenmesi ve yapılacak çalışmaların takvimlendirilmesi ancak sorunun boyutları saptandıktan sonra yapılabilir. Çocukta fiziksel şiddete yönelik resmi veri yok denecek kadar az olup, bu konuda güncel ve kapsamlı saha çalışmaları yapılması gerekmektedir. Bu nedenle bu konuda geniş kapsamlı saha çalışmalarının yapılması gerekmektedir.

iMDAT Çocukta fiziksel şiddetin yetişkinlere yönelik fiziksel şiddetten daha az önemli olmadığını aksine daha önemli olduğunu vurgulayan farkındalık çalışmaları yapılmalıdır.

iMDAT Çocukta fiziksel şiddetle mücadelede başarılı olunabilmesi için toplumsal düzeyde bilinçlenme önemlidir. Bunun için de çocuk istismarının, devletin tüm kurumlarında ciddi bir toplumsal sorun olarak ele alınması; koruyucu ve önleyici yasaların caydırıcı, suça orantılı, rehabilitasyona yönelik olarak düzenlenmesi; toplumsal bilincin artması için broşürler, yayın ve eğitim yoluyla farkındalıklar oluşturulması; çocukların toplu olarak var olduğu okul, yuva, sportif ve kültürel tesisler gibi kurumlarda çalışanların bilgilendirilmesi; çocuk istismarlarıyla çalışacak kurumların yaygınlaştırılması; bu kurumlarda istismar konusunda uzmanlaşmış nitelikli meslek elemanı istihdamının artırılması ve hem kamu kurumları ile hem de diğer sivil toplum örgütleriyle etkin iş birliği yapılması gerekmektedir.

iMDAT Sağlık çalışanlarının muayene esnasında çocuktaki fiziksel şiddetin ayırtıcı tanısı konusunda farkındalık düzeylerinin gelişmesi ve buna yönelik eğitimlerinin düzenli olarak yapılması önemlidir.

1. GİRİŞ

1.1. Çocuk İstismarı Nedir?

Birleşmiş Milletler (BM) Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin (1. maddesine göre on sekiz yaşına kadar her insan çocuk sayılmaktadır. Dünyada da kabul gören tanım bu şekildedir. Türk Ceza Kanunu'nun 6/1-b maddesi 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nun 3/1-a maddesi daha erken yaşta ergin olsa bile 8 yaşından küçük herkesi çocuk olarak tanımlamaktadır. Bu bağlamda çocuk istismarı tanımına 18 evlenerek veya mahkeme kararıyla daha erken yaşta ergin olsa bile 18 yaşının doldurmamış olan tüm bireyler dahildir.

Çocuk istismarı, çok geniş anlamda, belli bir zaman dilimi içerisinde bir yetişkin tarafından çocuğun o kültürde kabul edilmeyen bir davranışa maruz kalması şeklinde tanımlanabilir (Polat, 2021). Dünya Sağlık Örgütü ise çocuk istismarını "Çocuğun sağlığını, fiziksel ve psikososyal gelişimini olumsuz etkileyen, bir yetişkin, toplum ya da devlet tarafından bilerek ya da bilmeyerek uygulanan tüm davranışlar çocuğa kötü muameledir." şeklinde tanımlamıştır (Dünya Sağlık Örgütü, 2006). Görüldüğü gibi çocuğa yönelik istismar, aile bireyleri ve çocuğun bakımından sorumlu diğer kişiler, arkadaşlar, akrabalar, yabancılar ve işverenler tarafından gerçekleştirilebilmektedir.

Çocuğa yönelik istismar türleri; Dünya Sağlık Örgütü tarafından ve genel olarak kabul gören 4 genel başlık altında toplanmıştır. (Dünya Sağlık Örgütü, 2006)

1. Fiziksel İstismar
2. Cinsel İstismar
3. Duygusal İstismar
4. İhmal

Çocuk istismarı tipleri içerisinde en dikkat çekenleri fiziksel ve cinsel istismardır. (Polat, 2021)

1.2. Fiziksel İstismar Nedir?

Çocuğun ebeveynleri ya da bakımından sorumlu başka bir kişi tarafından sağlığına zarar verecek biçimde fiziksel hasara uğratılması, yaralanması ya da yaralanma riski taşınması çocuğun fiziksel istismarıdır. (Pelendecioğlu-Bulut, 2009) Bu istismar türü dünyadaki milyonlarca çocuğun yaşamını etkilemekte ve Çocuk Hakları Sözleşmesi ile bariz bir şekilde ters düşmesine karşın çok fazla gündeme gelmektedir. Dünya genelinde 168 bağımsız örnekleme yapılmış 111 çalışmayı kapsayan (9.698.801 kişi) bir meta analiz çalışmasında çocukların %22,6'sının fiziksel istismara uğradığı belirlenmiştir. (Stoltenborgh ve ark, 2013)

Fiziksel istismar tokat, yumruk, itip-kakma, tekme, sarsma ve çimdikleme şeklinde aletsiz ya da kemer, kayış, herhangi bir ev eşyası (telefon, tava, v.b.), hortum, sigara, ütü gibi aletler vasıtası ile aletli bir şekilde de gerçekleştirilebilmektedir. Fiziksel istismarın en sık görülen şekli ise dövmedir. (Polat, 2019; Polat, 2006)

1.3. Fiziksel Şiddetin Ortaya Çıkma Nedenleri

Fiziksel şiddetin ortaya çıkma sebepleri araştırıldığında;

- a- ebeveyn kaynaklı,
- b- çocuk kaynaklı
- c- çevre kaynaklı,

sebepler olmak üzere üç şekilde ele alınmaktadır. (Polat, 2019; İnancı, 2015) Bazı yazarlar ise ek olarak kültür kaynaklı sebeplere de yer vermektedir (Tezel, 2002). Çocuğun fiziksel istismarının genellikle aile bireyleri tarafından yapıldığı ifade edilmektedir. (İnancı, 2015)

Risk etmenleri arasında kardeşten ve çocuğun akranları tarafından fiziksel istismara maruz bırakılması da sayılmaktadır. (Polat, 2020a)

1.4. Çocuğa Fiziksel Şiddet Uygulayanların Ortak Özellikleri

Çocuğa fiziksel şiddet uygulayan ebeveynlerin ortak özellikleri şu şekilde ifade edilmektedir. (Polat, 2017; Tezel, 2002) **(Tablo 1)**

Tablo 1: Çocuğa fiziksel şiddet uygulayan ebeveynlerin ortak özellikleri tablosu

Çocuğa fiziksel şiddet uygulayan ebeveynlerin ortak özellikleri
(1) Ebeveynlerde genellikle alkol, ilaç veya madde bağımlılığının söz konusu olması
(2) Ebeveynlerin çocukların bakımını üstlenecek olgunlukta olamaması veya deneyimsiz olmaları
(3) Ebeveynlerin çocuktan çocuğun gelişimi doğrultusunda yapabileceklerinden daha fazlasını beklemesi
(4) Sosyal izolasyon içerisinde olarak diğer yetişkinlerle ilişkilerinin sağlıklı olmaması
(5) Ebeveynlerin geçmişlerinde şiddete ve kötü muameleye maruz kalmış olmaları
(6) Şiddeti bir disiplin aracı olarak görmeleri
(7) Aile içi şiddet yaşanan aileler olmaları

1.5. Fiziksel İstismara Uğrayan Çocukların Ortak Özellikleri

Çocukların prematüre doğmuş olmaları, handikaplar ve anormalliklerinin olması, sürekli ağlama gibi belirli bazı davranışları göstermeleri (Polat, 2021), doğum sonrasında çocuk ile annenin bağlarını zayıflatacak olayların meydana gelmiş olması ve annenin sık aralıklarla hamile kalmış olması fiziksel istismara uğrayan çocukların ortak özellikleri olarak tespit edilmiştir. (İnanıcı, 2015)

1.6. Çevre ve Kültür Kaynaklı Ortak Özellikler

Genellikle gözlemlenen nedenler, işsizlik ve düşük gelir düzeyi, kötü konut koşulları, fazla çocuk sahibi olunması, boşanma, kültürel ve toplumsal uyumu yakalayamayan aileler, yalnız ebeveynler, toplumsal olarak dayanın disiplin aracı olarak algılanması şeklinde karşımıza çıkmaktadır. (Tezel, 2002)

1.7. Kaza ve Fiziksel İstismarı Ayırmada Kullanılan Olgular

Bazı olgular istismar ile karışabilmekle beraber en çok karışıklık; sıyrık, yanık ile deri lezyonlarında, kırık ve iskelet sistemi ile göz ve merkezi sistemde ortaya çıkmaktadır. Bu noktada kazaya bağlı yaralanmalar ile istismara bağlı yaralanmaların karıştırılmaması ve tespit edilmesi önemlidir. İstismarın tespit edilememesi istismar edilen çocuğun istismar edileceği ortamda bırakılması anlamına gelmektedir. Bu sebeple istismarı tespit edebilmek için istismarın bir olasılık olarak her zaman düşünülmesi gerekmektedir. (Polat, 2020a) **(Tablo 2)**

Tablo 2: Çocukta fiziksel istismarı düşündürmesi gereken bulgular tablosu

Çocukta fiziksel istismarı düşündürmesi gereken bulgular
Çocuğun aşırı hassas olması veya duyarsız olması ile ağırlı uyaranlara karşı fazla duyarlı olmaması
Çocuğun aşırı hassas olması veya duyarsız olması ile ağırlı uyaranlara karşı fazla duyarlı olmaması
Çocukta anamnezde belirtilen süreden daha eski dönemde lezyonların oluştuğunu düşündüren vakaların olması
Değişik türde yanık ve kesi lezyonlarının birlikte bulunuyor olması
Tek bir sebebe bağlı çok sayıda lezyonun bulunması
Çeşitli şekillerde flaster veya sargıyla örtülmeye, saklanmaya çalışılan yaraların bulunması
Bulunmaması gereken bölgelerde, dil, dudak ve ağızda lezyonların bulunması

1.8. Fiziksel İstismara Maruz Kalan Çocuklardaki Davranışsal Belirtiler

Ev içi fiziksel şiddet genellikle düşük sosyoekonomik seviyedeki ailelerde yetişen özellikle kız çocuklarına karşı yönelmektedir. Çocukların fiziksel şiddete maruz kalmaları çocuklar üzerinde çeşitli travmatik semptomlara sebep olmaktadır. (Aşkın-Zeybek, 2021)

Çocuğa yönelik fiziksel istismar durumunda sık rastlanan ortak özellikler arasında; tedaviye başvurmada açıklanmamış gecikmeler olması, ilk gelişte anlatılan öykünün sonradan değiştirilmesi, ebeveynlerin anlattıkları öykülerin birbirinden farklı olması, çocuğun gelişimsel dönemiyle uyumsuzluğu, birincil bakıcının düşmanca tavırları vardır. (Polat, 2021)

Çocuğa yönelik ev içi istismar genellikle ebeveyn tarafından çocuğu eğitmek için bir yol olarak uygulanmaktadır. Fiziksel istismar mağduru çocuklar zamanla bu eğitme davranışını içselleştirip ve normalleştirmektedirler. Normal olarak gördükleri davranışı başkalarına göstermeye çekinmez hale gelmektedirler. Bu da “Şiddet Döngüsü Teorisi (Cycle of Violence Theory)” denilen bir duruma sebebiyet vermektedir. (Güleç ve ark, 2012)

1.9. Davranışsal Belirtiler/Bulgular/Etkiler

Çocukta fiziksel şiddetin davranışsal belirtileri, bulguları ve etkileri aşağıdaki gibidir. (Polat, 2019; Polat, 2021; Tezel, 2002; Pelendecioğlu-Bulut, 2009; Aşkın-Zeybek, 2021) (**Tablo 3**)

Tablo 3: Çocukta fiziksel şiddetin davranışsal belirtileri, bulguları ve etkileri tablosu

Çocukta fiziksel şiddetin davranışsal belirtileri, bulguları ve etkileri	
▪	Düşük özsaygı
▪	Akademik başarısızlık- Okul aktivitelerine katılmak istememe
▪	Birinin dokunmasından korkma/tedirgin olma
▪	Ebeveynlerinden ve eve gitmekten korkma
▪	Çevresini izlerken çok sakın/tepkisiz olma
▪	Vücuduna normalde ağrı vermesi gereken uygulamalar yapıldığında tepki göstermeme,
▪	Regresyon (çocuğun tuvalet eğitimi tamamlamış olmasına rağmen tekrardan altını ıslatmaya başlaması gibi durumlar)
▪	Hırsızlık yapma, yalan söyleme, sigara, madde, alkol bağımlısı olma
▪	Travma Sonrası Stres Bozukluğu, deliryum, disasiasyon yaşama
▪	Mağdur çocuklarda uyku bozuklukları, öğrenme problemleri, çaresizlik ve suçluluk hisleri

Bu rapor, İMDAT Derneği Çocukta Fiziksel Şiddet Araştırma Komisyonu tarafından Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 19. maddesi kapsamında hazırlanmıştır.

2. DÜNYADAKİ DURUM

Çocuklara yönelik şiddet, bir istismar salgınıdır. Her yıl bir milyardan fazla çocuk şiddete maruz kalmaktadır. (Hillis ve ark, 2016; UNICEF, 2021).

2015 yılında kabul edilen Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ile devletler, insan haklarına saygı duyulan barışçıl, şiddet içermeyen toplumlar inşa etme taahhüdünde bulunmuşlardır. Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nin 16/2 maddesi fiziksel cezanın sona erdirilmesi ve çocuklara yönelik istismarın sonlandırılmasına ilişkindir. Fiziksel ceza, her yıl binlerce çocuk için yaralanma ve ölüme neden olmaktadır. Sözde "hafif" bedensel cezalar bile çocuk üstünde ruh sağlığı, bilişsel gelişim ve eğitimsel sonuçlar da dahil olmak üzere pek çok konuda olumsuz sonuçlara neden olmaktadır. (Birleşmiş Milletler, 20215)

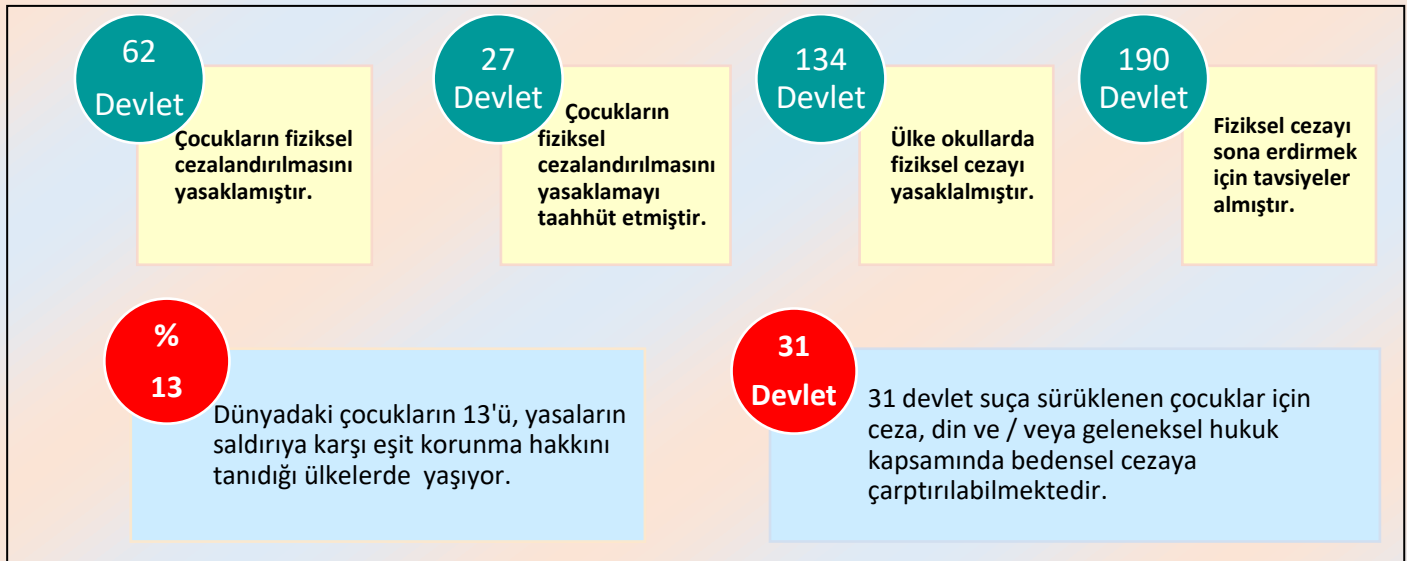
Ülkelerin çoğunda fiziksel cezanın yasaklanmamış olması, çocukların maruz kaldığı şiddetin çoğunun yasal ve sosyal olarak kabul edildiği anlamına gelmektedir. Çocuk yetiştirmede şiddet düzeyinin bu şekilde normalleşmesi, çocukların toplumdaki düşük statüsünü sağlamlaştırmakta ve diğer şiddet ve kötü muamele biçimlerinin temellerini atmaktadır.

Okul çağındaki 6 ila 17 yaş arasındaki 732 milyon çocuk (yani her 2 çocuktan biri) okulda fiziksel cezanın tamamen yasaklanmadığı ülkelerde yaşamaktadır. (United Nations Children's Fund, 2017)

Devletler, Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri kapsamında 2030 yılına çocuklara yönelik tüm fiziksel cezaların yasaklanmasına yönelik ulusal yasal düzenlemeler getirmeyi hedeflemektedir. (Birleşmiş Milletler 2015)

40 yıl önce, sadece bir ülke çocuklara yönelik tüm fiziksel cezaları yasaklamışken bugün 62 devlet bunu yasaklamıştır. 62 ülkenin 25'i yalnızca son altı yılda yasağı yürürlüğe koymuş olup halihazırda yasalarını bu kapsamda revize etmektedir. (UNICEF, 2021) **(Grafik 5)**

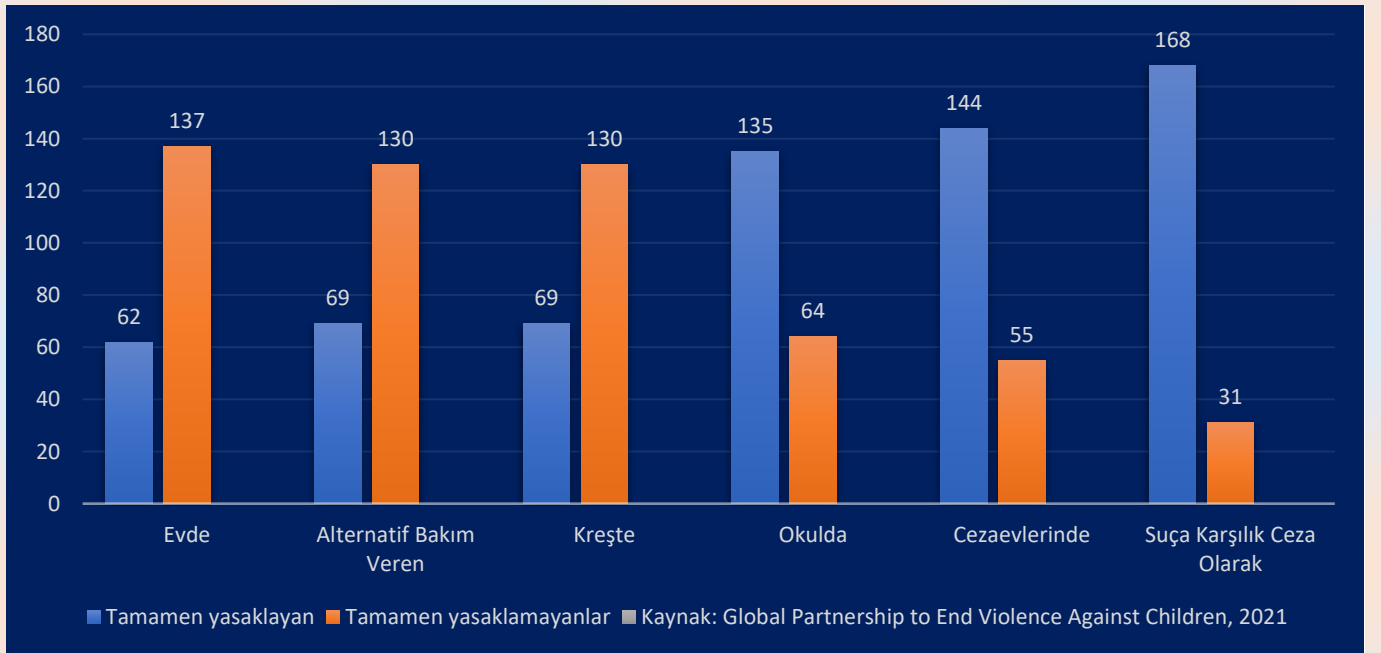
Grafik 5: Fiziksel cezanın dünyadaki durumu grafiği

Dünya genelinde çocuklara fiziksel ceza uygulamasını yasaklayan devletlerin tablosu aşağıdaki gibidir: (UNICEF, 2021) **(Grafik 6)**

Grafik 6- Dünya genelinde çocuklar fiziksel cezayı kanunen yasaklayan devletlerin sayısı grafiği

Çocuğu yetiştirirken/eğitirken fiziksel cezanın uygulanması gerektiğine olan inanç dünyanın bazı ülkelerinde halen geçerliliğini devam ettirmektedir. UNICEF'in 35 ülkenin 2015-2018 verilerini esas alan ve çocuğu yetiştirirken/eğitirken fiziksel cezanın uygulanması gerektiğine yetişkinlerin oranlarını içeren çalışmasında ortalama oran %25.5'e çıkmıştır. İlk sırayı %62.3 Nijerya alırken, Nijerya'yı sırasıyla Madagaskar, Malezya, Uganda ve Tayland takip etmiştir. (UNICEF Data, 2018a). Yine aynı ülkeler özelinde yapılan çalışmaya göre Bakımından sorumlu olan kişilerin fiziksel cezasına ve psikolojik şiddetine maruz kalan 1-14 yaş çocukların ortalama oranı %74.4'tür. (UNICEF Data, 2018b) (**Tablo 4**)

Tablo 4: Çocuğu yetiştirirken/eğitirken fiziksel cezanın gerekliliğine inanan yetişkin oranı ve Bakımından sorumlu olan kişilerin fiziksel cezasına ve psikolojik şiddetine maruz kalan 1-14 yaş çocukların oranı tablosu

Sıra	Ülke	Çocuğu Yetiştirirken Fiziksel Cezanın Gerekliliğine İnanan Yetişkinlerin Oranı(%)	Bakımından Sorumlu Kişilerin Fiziksel Cezasına ve/veya Psikolojik Şiddetine Maruz Kalan 0-14 Yaş Arası Çocuk Oranı (%)	Sıra
1	Nijerya	62.3	84.9	11
2	Madagaskar	62.0	86.0	10
3	Malezya	54.8	Bilinmiyor	-
4	Uganda	49.8	84.9	12
5	Tayland	47.5	75.2	19
6	Sierra Leone	47.4	86.5	8
7	Moritanya	46.5	80.0	17
8	Çad	38.5	71.1	22
9	Gine	38.4	89.1	5
10	Togo	36.7	91.8	1
11	Benin	33.3	91.2	2
12	Fildişi Cumhuriyeti	30.1	86.5	9
13	Haiti	26.5	83.2	13
14	Belize	25.7	65.1	27
15	Lao	25.4	69.0	23
16	Gambia	24.8	89.2	4
17	Surinam	23.7	87.3	7
18	Lesotho	21.6	75.8	18
19	Tunus	21.0	88.1	6
20	Kuzey Kore	20.8	59.2	29
21	Moğalistan	18.8	49.1	32
22	Irak	18.4	80.9	16
23	Kongo	17.0	82.5	14
24	Tacikistan	15.0	69.0	24
25	Ürdün	13.9	81.6	15
26	Paraguay	13.8	52.1	31
27	Karadağ	10.0	65.8	26
28	Burundi	8.9	89.6	3
29	Kırgızistan	8.9	74.3	20
30	Mali	7.0	72.7	21
31	Ermenistan	5.8	68.9	25
32	Meksika	5.4	63.1	28
33	Türkmenistan	5.0	37.0	34
34	Kazakistan	4.7	52.7	30
35	Arnavutluk	3.4	47.5	33
ORTALAMA		25.5	74.4	ORTALAMA

Dünya genelinde, çocuğu eğitmek adına kullanılan disiplin yöntemi olan “fiziksel ceza”nın dünyada hala birçok ülkede kullanılmaktadır. Konu ile ilgili bölge esaslı veriler aşağıdaki gibidir: (UNICEF, 2020) **(Tablo 5)**

Tablo -5: Şiddet kaynaklı disiplin küresel veri tablosu – bölge bazında

Bölge	Toplam (%)	Erkek(%)	Kız(%)
Sahra Altı Afrika	82	82	81
Doğu ve Güney Afrika	—	—	—
Batı ve Orta Afrika	83	84	83
Orta Doğu ve Kuzey Afrika	87	88	86
Güney Asya	—	—	—
Doğu Asya ve Pasifik	—	—	—
Latin Amerika ve Karayipler	—	—	—
Avrupa ve Orta Asya	—	—	—
Doğu Avrupa ve Orta Asya	—	—	—
Batı Avrupa	—	—	—
Kuzey Amerika	—	—	—
En az gelişmiş ülkeler	81	82	81
Dünya	—	—	—

Afrika Çocuk Politikası Forumu’nun (ACPF) çalışmalarına göre, Zambiya, Uganda ve Morocco’daki çocukların yüzde 60’ı ve Mali ve Etiyopya’daki çocukların yarısı aile bireyleri tarafından fiziksel şiddete maruz kalmaktadır. Ana motifi çocuğu disiplin etme olmasına rağmen, bazen çok ağır boyutlara ulaştığı görülmektedir. Çocukların %16’sı vücudunda iz kaldığını belirtirken, %25’i ise maruz kaldıkları acı yüzünden okula gitmeyi ya da dışarıda oynamayı bıraktığını söylemektedir. (United Nations Department of Economic and Social Affairs Sustainable Development, 2017)

Dünya çapında 2 ile 4 yaşları arasındaki 300 milyon çocuk bakımlarından sorumlu kişiler tarafından şiddet içeren disiplin yöntemlerine maruz kalmaktadır. 2015’te Norveç’teki bir araştırma çocukluk yılları arasında maruz kalınan şiddet ile kaygı bozukluğu ya da depresyon arasındaki yakın bağları doğrulamıştır. Katılımcılardan çocukluk şiddetine, ihmale ve/veya psikolojik şiddete maruz kalanlar, cinsel istismar ya da aile içi şiddete uğrayanlardan daha çok kaygı bozukluğuna ya da depresyon rapor etmiştir. (United Nations Special Representative of the Secretary-General on Violence Against Children, 2020)

Çocuklara yönelik fiziksel şiddeti artıran bir diğer unsur da Mart 2020 itibarıyla Covid-19 virüsü sebebiyle, küresel pandemi sürecinin başlaması ve pandemi sürecinde bulaşın önüne geçilmesi için evlere kapanma tedbiri olmuştur. Evde, dışarı çıkmaksızın sürekli ebeveynleri veya bakımından sorumlu kişilerle vakit geçiren çocuklar fiziksel şiddete maruz kalmaktadırlar. Yapılan bazı çalışmalarda paylaşılan veriler bu savı desteklemektedir. Örneğin; Birleşik Krallık’ta, Ulusal Çocuk İstismarını Önleme Derneği (NSPCC) tarafından işletilen yardım hattı, 23 Mart 2020’de bu ülkede eve kapanmanın başlamasından bu yana bir ay içinde, çocuğun güvenliği ve refahı konusunda endişe duyan yetişkinlerden 5.000’den fazla temas aldığını bildirmiştir (Express-Star, 2020; Perowski, 2020). Fransa’nın çocuk istismarı yardım hattı (Allo Enfance en Danger 119), tedbirin yürürlüğe girmesinden önceki şubat ayında eşdeğer bir üç haftalık süreye kıyasla,

ülkedeki kapanmanın ilk üç haftasında kendi tehlikeli durumlarına karşı uyarın küçük çocukların çağrı sayısının yüzde 34 oranında arttığını görmüştür (Franceinfo, 2020; Petrowski, 2020). Bir diğer örnek, Kanada'nın Kids Help Phone, Nisan 2020'de bir önceki yıla göre çağrılarda yüzde 112'lik bir artış görmüş olup; bu, özellikle şiddet ile ilgili çağrılarda yüzde 28'lik bir artış içermektedir. (Slaughter, 2020; Petrowski, 2020)

Çocuk yardım hatlarında olduğu gibi, Belçika, Bosna Hersek, Brezilya, Kıbrıs, İrlanda, Karadağ, İspanya ve Türkiye'den gelen verilere atıfta bulunan bir dizi makale, eve kapanma döneminde aile içi şiddet yardım hatlarına ve yardım hatlarına yapılan çağrılarının ve raporların artmasına atıfta bulundu. Bununla birlikte, alınan çağrılarının niteliği ve türleri belirtilmemiştir ve bu nedenle bunların aile içi şiddet olaylarının raporlanmasındaki artışı mı yoksa herhangi bir nedenden dolayı hizmetlere yapılan erişim sayısındaki artışı mı yansıttığı açık değildir. ABD'de Mart 2020'nin ortasından bu yana, Ulusal Aile içi Şiddet Yardım hattının, Covid-19'un istismar sebebi olarak gösterildiği 2.000'den fazla çağrı aldığı bildirilmiştir. (Sandler, 2020; Petrowski, 2020)

Hâlâ bazı ülkelerde, disiplin etmek için kullanılan dayak bir şiddet türü olarak görülmediğinden, istatistiklere girmesi de çoğu zaman zor olmaktadır.

Fiziksel cezanın kullanımı ile ilgili bilinen olumsuz sonuçlar ve dünya çapında fiziksel cezanın yaygınlık oranının yüksek olması nedeniyle, fiziksel cezanın kullanımına ilişkin devlet yasaklarına ihtiyaç duyulmaktadır. İsveç, 1979'da fiziksel cezayı yasaklayan bir yasayı kabul eden ilk ülke olmuştur ve 1996 yılına kadar fiziksel cezayı yasaklayan ülke sayısı sadece 5 olmuştur. Bununla birlikte, fiziksel cezayı yasaklayan yasaları kabul eden ülkelerin artış oranı, 2004 yılına kadar 15, 2008 yılına kadar 28 ve 2012 yılına kadar 24 olmuştur. 2018 yılı itibarıyla, 54 ülke çocuklara yönelik tüm fiziksel cezaları yasaklamıştır ve 2 ülkede bunu yapmayı taahhüt etmiştir. Bu büyüme cesaret verici olsa da, bu hala dünya çocuklarının sadece %10'unun şu anda fiziksel cezayı yasaklayan bir yasaya sahip bir ülkede yaşadığı anlamına gelmektedir. (Global Initiative to End All Corporal Punishment, 2019; Freer, 2020)

Çocuğa yönelik fiziksel şiddetin önlenmesi yönünde atılan adımlar dünya genelinde birçok kampanyanın da başlamasına öncülük etmiştir. Fiziksel cezanın kaldırılmasının olumlu etkileri birçok ülkede gözle görülür farklar yaratmıştır.

Araştırmalar yasağın olumlu etkisini göstermektedir. BM üye devletlerinin üçte birine yakın bir kısmı şu anda tüm fiziksel cezayı yasaklamış olsa da, Hukuk Reformu öncesi ve sonrasında fiziksel cezanın yaygınlığını ve tutumlarını karşılaştıran araştırmalar sadece birkaçında mevcuttur. Karşılaştırılabilir rakamlar mevcut olduğunda, tutum ve uygulamadaki değişikliklerin kanıtı güçlüdür. 1979'da yasaklandığından beri İsveç'te yetişkin onayında ve fiziksel ceza kullanımında tutarlı bir düşüş olmuştur; 1970'lerde çocukların yaklaşık yarısına düzenli olarak tokat atılmıştır; fiziksel ceza 1980'lerde yaklaşık üçte birine ve 2000'den sonra %1-2'lere kadar gerilemiştir. Finlandiya 1983'te yasaklama getirmiştir. Fiziksel cezanın gerekliliğine inanan yetişkin oranı 1981'de %47 iken, 2014'te %15'e düşmüştür. Almanya'da, gençlerin %30'u 1992'de " çok fazla fiziksel şiddete maruz kaldıklarını " bildirmiştir; 2002'te, yasaklamadan iki yıl sonra, bu rakam %3 idi. 1989'da Avusturya da yasaklama getirmiştir; " küçük bir tokattan zarar gelmez " ifadesinin onaylanması ile şiddet oranı 1977'de %85 iken 2014'te %16'ya düşmüştür. 2007 yılında yasak getirilen Yeni Zelanda'da fiziksel cezanın onaylanması oranı 1981'de %90 iken 2013'te %40'a düşmüştür. Fiziksel ceza Polonya'da 2010 yılında yasaklanmıştır. Fiziksel cezanın kabul görmesi 2008-2013 yılları arasında %18 oranında düşmüştür. Romanya da fiziksel cezayı 2004 yılında yasaklamıştır; buna göre ebeveynlerinin iz bırakmadan eliyle vurduğu çocuk sayısında 2001-2012 yılları arasında %22 oranında düşüş gerçekleşmiştir. Japonya'nın tüm fiziksel cezaları yasaklaması ise Nisan 2020'de yürürlüğe girmiştir. Böylece Nisan 2021'de, fiziksel cezanın gerekliliğini kabul eden kişi sayısında 2017'ye göre %15 azalış gerçekleşmiştir. (Global Partnership to End Violence Against Children, 2021)

Tüm ortamlarda fiziksel cezayı yasaklayan bölgeler ise şunlardır:

Aruba (2016) Hollanda; Curaçao, Hollanda (2011), Faroe Adaları, Danimarka (2007); Fransız Guyanası, Fransa (2019); Grönland, Danimarka (2016); Guadeloupe, Fransa(2019); Jersey, UK (2019); Martinik, Fransa (2019); Mayotte, Fransa (2019); Pitcairn Adaları, Birleşik Krallık (2003); Reunion, Fransa (2019); St Barthelemy Fransa (2019); St Maarten, Hollanda (2013), St Martin, Fransa (2019); Sualbard ve Jan Mayen Adaları, Norveç(1987); Wallis ve Futuna Adaları, Fransa (2019). (Global Partnership to End Violence Against Children, 2021) (Global Partnership to End Violence Against Children, 2021)

Türkiye’de ise ev ortamında, alternatif bakım ortamlarında ve kreşte fiziksel ceza “yasak değil” iken; okullarda, cezaevlerinde ve suça karşı ceza yöntemi olarak kullanılması “yasak” tır (Global Partnership to End Violence Against Children, 2021).

Pereznieto ve ark. (2014) araştırmalarında küresel olarak, çocuğa karşı fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddetin ekonomik etkisi \$7 trilyon kadar çıkabildiğini göstermektedir (The World Bank, 2020).

3. TÜRKİYE’DEKİ DURUM

3.1. Genel Olarak

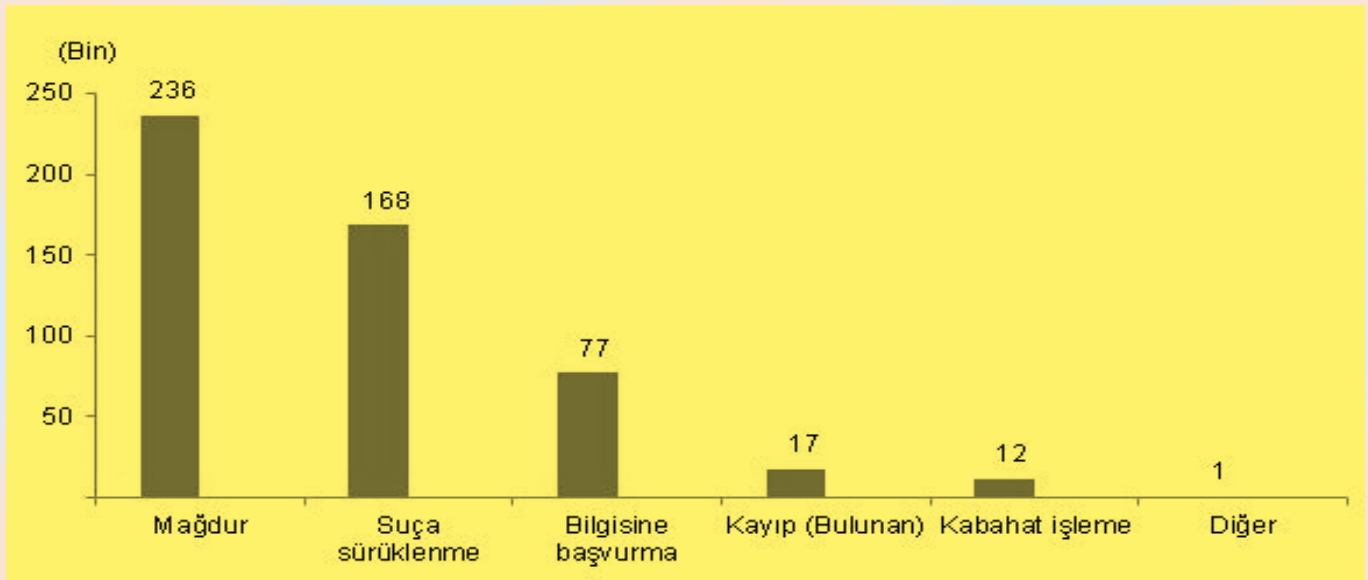
Türkiye’de çocuklara yönelik fiziksel istismar önemli bir konu olarak algılanmamakta ve hatta fiziksel cezanın kültürümüzde geleneksel bir yeri bulunmaktadır. Öyle ki bu bakış açısı «kızını dövmeyen dizini döver», «annenin vurduğu yerde gül biter», “dayak cennetten çıkmadır” gibi ifadelerle atasözü ve deyimlerimize de yansımıştır.

Çocukta fiziksel şiddete yönelik resmi veriler yok denecek kadar sınırlı miktardadır. Bu da sorunun büyüklüğünün ortaya konulmasını ve dolayısıyla çözüm önerileri getirilmesini zorlaştırmaktadır.

3.2. TÜİK İstatistiklerinde Çocukta Fiziksel Şiddet

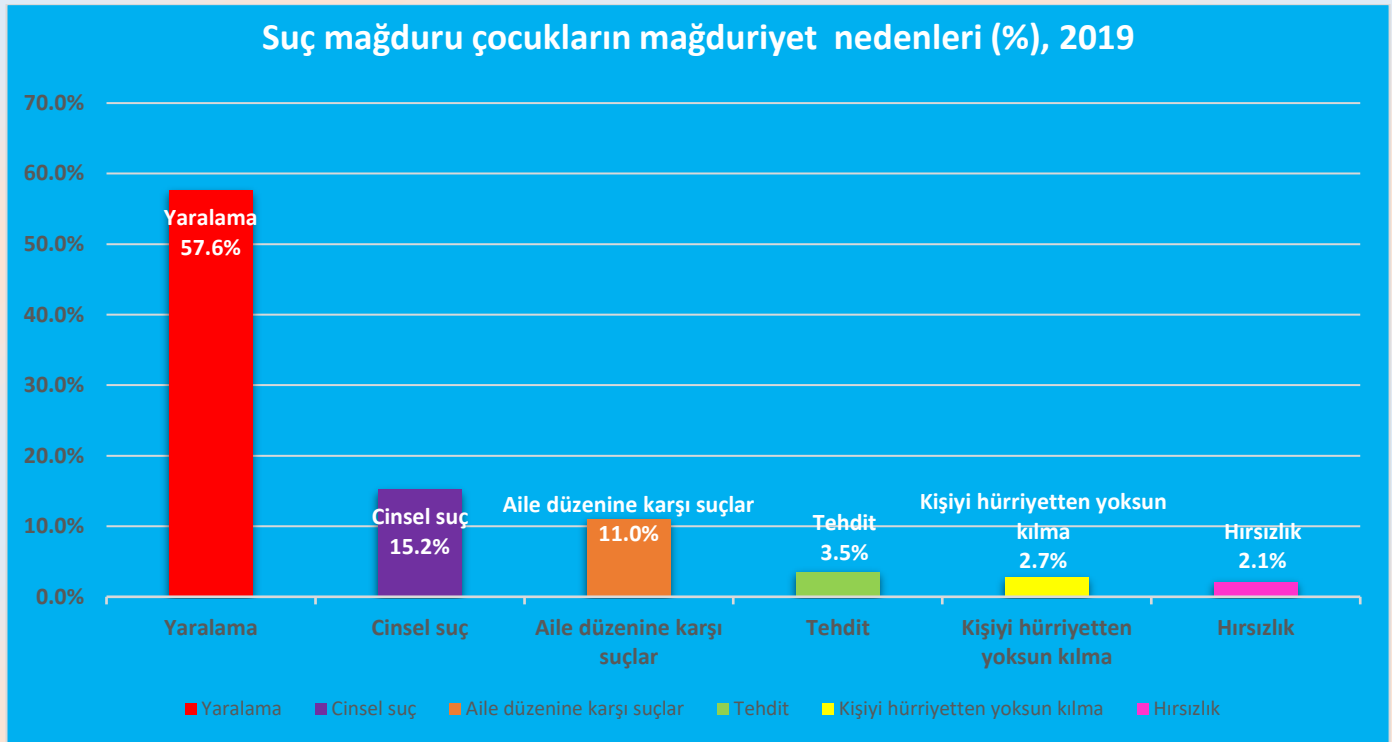
Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından 21 Temmuz 2020 tarihinde yayınlanan Güvenlik Birimine Gelen veya Getirilen Çocuk İstatistikleri’na göre; güvenlik birimlerine 2019 yılında gelen veya getirilen çocukların karıştığı olay sayısı 511 bin 247’dir. Bu olaylarda çocukların %46,1’inin mağdur olarak, %32,9’unun kanunlarda suç olarak tanımlanan bir fiili işlediği iddiasıyla (suça sürüklenme), %15,1’inin bilgisine başvurma amacıyla, %3,4’ünün kayıp (hakkında kayıp müracaatı yapıp daha sonra bulunan), %2,5’inin ise bu nedenlerin dışındaki diğer nedenlerden dolayı güvenlik birimlerine gelmiştir. (TÜİK, 2019) **(Grafik 7)**

Grafik 7: Geliş nedenine göre güvenlik birimine gelen veya getirilen çocukların karıştığı olay sayısı, 2019

Mağdur çocukların %57,6'sı yaralama, %15,2'si cinsel suçlar, %11,0'ı aile düzenine karşı suçlardan toplam 206.498 ayrıca mağdur çocuklardan %3,5'i tehdit, %2,7'si kişiyi hürriyetinden yoksun kılma, %2,1'i ise hırsızlık suçları ile karşılaşmaktadır. Görüldüğü üzere, güvenlik birimine mağdur sıfatı ile gelen veya getirilen çocukların en çok mağdur olduğu suç konusu “fiziksel şiddet” niteliğinde olan “yaralama” suçudur. Çocuklar en çok yaralama suçuna yani fiziksel şiddete maruz kalmaktadır. **(Grafik 8)**

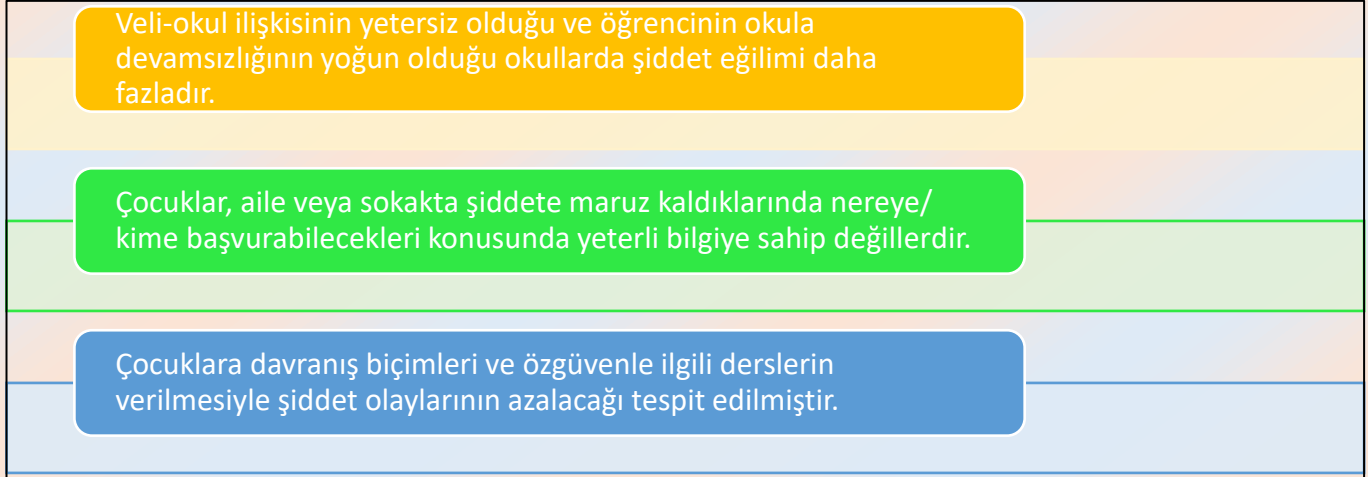
Grafik 8: Suç mağduru çocukların mağduriyet nedenleri grafiği

3.3. TBMM Meclis Araştırma Komisyonu Raporları

a) **TBMM Çocuklarda ve Gençlerde Artan Şiddet Eğilimi ile Okullarda Meydana Gelen Olayların Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan(10/337, 343, 356, 357) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu’nun 2007 tarihli, 1413 rapor sıra sayılı raporu kapsamında (TBMM, 2007); “Türkiye’de Ortaöğretim Kurumlarına Devam Eden Öğrencilerde Şiddet ve Şiddeti Etkileyen Etmenlerin Saptanması”** amacıyla Ankara dışında, Tunceli, Trabzon, Antalya, Diyarbakır, İzmir, Mersin, Erzurum, Ağrı, Gaziantep, Konya, Kayseri ve İstanbul illerinde yapılan çalışmaları yerinde inceleyerek gözlemlemek maksadıyla coğrafi ve genç nüfus yoğunlukları dikkate alınarak seçilen 12 ilde yapılan çalışmalar ve okul ziyaretleri sonrasında şiddeti etkileyen temel etmenlere yönelik şu tespitler dikkat çekmiştir: **(Grafik 9)**

Grafik 9: TBMM Çocuklarda ve Gençlerde Artan Şiddet Eğilimi ile Okullarda Meydana Gelen Olayların Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu’nun 2007 tarihli 1413 sıra sayılı raporu kapsamında 12 ilde yapılan çalışmalar ve okul ziyaretleri sonrasında şiddeti etkileyen temel etmenler

Yine aynı rapor kapsamında, Türkiye’de ortaöğretime devam eden öğrenciler arasında “şiddetin türlerine göre boyutunun belirlenmesi ve ilişkili bireysel, ailesel ve çevresel faktörlerin saptanması” amacıyla Millî Eğitim Bakanlığından alınan 2006-2007 öğretim yılı bilgilerine göre Türkiye’de araştırma kapsamında toplam 6.294 okulda 3.028.092 öğrenci bulunduğu ifade edilmiştir. Ortalama sınıf büyüklükleri esas alınarak resmî ve özel okul ayrımı yapılması neticesinde toplam 261 okul seçilerek, seçilen okullardaki sınıf sayılarına göre yaklaşık 29.000 öğrenciye ulaşılabileceği belirtilmiştir.

Araştırma kapsamında ortaöğretim kurumlarına devam eden öğrencilere, “şiddet içeren davranışları şiddet olarak algılama durumlarının” sorulması sonucunda gençler arasında “şiddet” oluşturan davranışlar konusundaki algının farklılık gösterdiği tespit edilerek, bazı şiddet oluşturan davranışların gençlerin bir kısmı tarafından şiddet olarak algılanmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca örnek olarak ise, el şakasının gençlerin %65,2’si, kaba söz ve davranışların %70,3 ve eksiklerin yüze vurulmasının %31,2’si tarafından şiddet olarak algılandığı ifade edilmiştir. Araştırma kapsamındaki öğrencilerin şiddetin en sık sokakta (%39) okul ve çevresinde (%34), yurttan (%10,2), arkadaş çevresinde (%9,4), aile ortamında (%4,8) ve trafik ortamında (%2,5) görüldüğünü ifade ettikleri belirtilmiştir. Yine ortaöğretim kurumlarına devam eden öğrencilerin %23,9’u aile içinde şiddet içeren davranışlar olduğunu belirterek, devlet okulu öğrencilerinde aile içi şiddet varlığının yüzdesi %24,1 iken özel okullarda %19,1 olarak ifade edilmiştir. Kız öğrencilerin (%28,1) ise erkek öğrencilere göre (%20,7) ailelerinde şiddetin var olduğunu daha fazla ifade ettikleri tespiti belirtilmiştir. (TBMM Çocuklarda ve Gençlerde Artan Şiddet Eğilimi ile Okullarda Meydana Gelen Olayların Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan(10/337, 343, 356, 357) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu Raporu, 2007)

Yapılan çalışmada, son 3 ayda fiziksel şiddet ile karşılaşma yüzdesi %22,0 olarak bulunarak, erkeklerde fiziksel şiddet ile karşılaşmanın %22,5, kızlarda ise %21,4 olduğu tespit edilmiştir. Fiziksel şiddet ile karşılaşılacak yer açısından, öğrencilerin %49,4’ünün “okul ve çevresinde” fiziksel şiddete uğradıkları tespit edilmiştir. Erkeklerde “okul ve çevresinde” şiddet görme oranı %56,4 iken, kızlarda bu oranın %34,5 olduğu tespit edilmiştir. En sık fiziksel şiddet görülen ikinci yer olarak %27,3 oranı ile “ev” olduğu tespit edilmiştir.

Evde şiddet görme oranının erkek öğrencilere oranla çok daha fazla olduğu tespit edilerek, kız öğrencilerde %54,7 olup erkeklerde %14,4 şeklinde tespit edilmiştir. Erkek öğrencilerin ikinci olarak şiddet gördükleri yer %18,9 oranı ile “sokak”; kızlarda ise sokak cevabının %5,9 ile üçüncü sırada yer aldığı görülmüştür.

Öğrencilerin, şiddet gördükleri kişilerin başında %30,8 ile “arkadaş”, ikinci sırada %29,4’ünde “diğer kişiler”, üçüncü sırada %17,1 ile “öğretmen”, dördüncü sırada %13,5 ile baba ve %9,3 ile annenin yer aldığı ifade edilmiştir.

Şiddet karşısındaki tepkilerinin ise ilk sırasında %35,6 oranı ile “hiçbir şey yapmama (saklama)” olduğu tespit edilmiştir. Erkekler %39,2 oranı ile, kızlar ise %37,4 oranı ile şiddet karşısında hiçbir şey yapmadıklarını belirtmiştir. İkinci sırada şiddet ile karşılık verme %35,4 yer almıştır. (**Tablo 6**)

Tablo 6: TBMM Meclis Araştırma Komisyonu’nun 2007 Yılındaki Raporuna Göre Türkiye’de Ortaöğretime Devam Eden Öğrencilerin Son Üç Ay İçinde Karşılaştıkları Fiziksel Şiddet Davranışları ve Gösterilen Tepkilerin Okul Tipi ve Cinsiyete Göre Yüzdelik Dağılımı - Şubat 2007

	Resmi Okul			Özel Okul			Tüm Öğrenciler		
	Erkek	Kız	Toplam	Erkek	Kız	Toplam	Erkek	Kız	Toplam
Fiziksel Şiddet İle Karşılaşma									
Evet	22,5±0,7	21,5±0,6	22,1±0,5	21,3±0,7	19,9±0,8	20,8±0,5	22,5±0,7	21,4±0,6	22,0±0,5
Hayır	77,5±0,7	78,5±0,6	77,9±0,5	78,7±0,7	80,1±0,8	79,2±0,5	77,5±0,7	78,6±0,6	78,0±0,5
Karşılaşma Sıklığı*									
Sadece bir kez	55,2±1,4	56,9±1,6	55,7±1,1	51,5±1,6	53,9±2,6	52,1±1,4	55,1±1,3	56,9±1,5	55,7±1,0
2 ve daha fazla	30,5±1,3	33,1±1,5	31,4±1,0	33,3±1,6	35,7±2,5	33,9±1,4	30,6±1,3	33,2±1,5	31,4±1,0
Çok sık	7,7±0,8	5,6±0,7	7,0±0,5	8,6±0,9	5,9±1,4	7,9±0,8	7,8±0,7	5,6±0,7	7,1±0,5
Hemen her gün	6,6±0,7	4,3±0,7	5,8±0,6	6,6±0,9	4,5±1,0	6,0±0,7	6,6±0,7	4,3±0,7	5,8±0,6
Karşılaşılan Yer*									
Okul ve çevresi	56,6±1,6	34,6±1,8	49,5±1,3	48,2±2,1	33,2±2,7	44,4±1,7	56,4±1,5	34,5±1,7	49,4±1,3
Sokak	18,6±1,1	5,8±0,9	14,5±0,7	27,5±1,6	11,0±1,8	23,3±1,3	18,9±1,1	5,9±0,9	14,7±0,7
Ev	14,5±1,2	54,9±1,9	27,5±1,1	10,1±0,9	46,2±2,6	19,2±1,2	14,4±1,2	54,7±1,9	27,3±1,1
Yurt	3,9±0,6	1,3±0,4	3,1±0,4	5,1±1,1	1,3±0,7	4,2±0,8	4,0±0,6	1,3±0,4	3,1±0,4
Diğer	6,3±0,7	3,5±0,7	5,4±0,5	9,1±1,0	8,4±1,5	8,9±0,8	6,4±0,7	3,6±0,7	5,5±0,5
Uygulayan Kişi*									
Arkadaş	31,3±1,4	29,4±1,8	30,7±1,2	35,0±1,6	35,2±2,7	35,1±1,4	31,4±1,4	29,5±1,8	30,8±1,2
Öğretmen	22,7±1,8	5,3±0,8	17,1±1,3	17,1±1,8	5,3±1,1	14,2±1,5	22,5±1,7	5,3±0,8	17,1±1,3
Baba	10,3±1,1	20,5±1,5	13,5±0,8	8,1±0,8	14,7±1,7	9,7±0,8	10,3±1,1	20,3±1,5	13,5±0,8
Anne	4,2±0,6	20,5±1,3	9,4±0,6	2,7±0,5	19,3±2,0	6,8±0,7	4,2±0,5	20,5±1,3	9,3±0,6
Diğer kişiler	31,6±1,5	24,3±1,7	29,3±1,1	37,0±1,9	25,5±2,0	34,2±1,5	31,7±1,4	24,4±1,6	29,4±1,1
Gösterilen Tepki*									
Şiddet ile karşılık verme	38,8±1,9	27,1±1,4	35,1±1,4	53,9±1,8	37,7±2,5	49,9±1,6	34,7±1,8	27,3±1,6	35,4±1,3
Hiç bir şey yapmama (saklama)	35,1±1,6	37,6±1,6	35,9±1,3	22,1±1,4	28,3±2,4	23,7±1,2	39,2±1,6	37,4±1,4	35,6±1,3
Arkadaşlar ile paylaşma	15,2±1,1	21,2±1,3	17,1±0,8	12,0±1,0	18,7±1,9	13,7±0,9	15,1±1,0	21,2±1,3	17,0±0,8
Aileye haber verme	5,7±0,6	8,7±1,1	6,6±0,6	7,9±0,9	12,7±1,7	9,1±0,7	5,7±0,6	8,8±1,1	6,7±0,6
Öğretmene haber verme	5,3±0,8	5,3±0,8	5,3±0,6	4,0±0,6	2,6±0,8	3,7±0,5	5,3±0,7	5,2±0,8	5,3±0,6

b) Başta Cinsel İstismar Olmak Üzere Çocuklara Yönelik Her Türlü İstismar Olaylarının Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan TBMM Meclis Araştırması Komisyonu’nun 3 Kasım 2016 tarih ve 442 sayılı raporu; (TBMM, 2016)

Bu Meclis Araştırma Komisyonu her türlü çocuk istismarını araştırarak alınması gereken önlemleri belirlemek üzere Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı ve İçişleri Bakanlıklarından oluşmuştur.

Rapor'da, istismar vakalarında mağdurlara ait bilgilerin, çocuğun yüksek yararı dikkate alınarak ve ancak yargılama ve rehabilitasyonun gereksinimlerini karşılamak üzere takip edilebileceği, ilgili tüm kurumların ortak kullanımına açık, kişisel bilgi güvenliğinin sağlandığı ve ancak yetki ile ulaşılabilen ortak bir veri tabanı oluşturulması gerektiği belirtilmektedir. Gerekçe olarak da kamu kurum ve kuruluşlardaki istismar olaylarına yönelik kayıtları da içerecek ortak bir veri sisteminin oluşturulması; risk haritalarının çıkarılması; sorunların tespit edilmesi suretiyle riskli bölgelere, ailelere ve kişilere daha kısa sürede ulaşılabilmesi; psikolojik, sosyolojik, kültürel değişim ve dönüşümleri de tespit etmeye ciddi destek vereceği belirtilmiştir. Böylelikle istismarı önlemeye, koruyucu önlemler almaya yönelik kararlarda hızlı ve etkili bir şekilde hizmet sunulabilmesi açısından önemli bir aşama kaydedilmiş olacaktır.

Rapor, çocuklara yönelik kötü muamelenin neden olduğu fiziksel sağlık sorunları; ölüm, karın/göğüs yaralanmaları (organ hasarları, yırtılmalar), kafa yaralanmaları, yanıklar/haşlanma yaraları, sinir sistemi yaralanmaları (beyin kanaması, sinir kopmaları vb.), sakatlıklar (körlük, sağırlık, zeka geriliği, hareket kısıtlılığı vb), kırıklar, kesiler/sıyrıklar, göz hasarı, cinsel yaşam ve üretkenlik sonuçları, üreme sağlığı problemleri, cinsel işlev sorunları, HIV/AIDS gibi cinsel yolla bulaşan hastalıklar ve istenmeyen gebelikler olarak belirtmiştir. **(Tablo 7)**

Tablo 7: Çocuklara yönelik kötü muamelenin neden olduğu fiziksel sağlık sorunları

Çocuklara yönelik kötü muamele ile ilişkili fiziksel sağlık sorunları
Fiziksel Sonuçlar
Ölüm
Karın/göğüs yaralanmaları (Organ hasarları, yırtılmalar)
Kafa yaralanmaları
Yanıklar/haşlanma yaraları
Sinir Sistemi yaralanmaları (Beyin kanaması, sinir kopmaları vb.)
Sakatlıklar (körlük, sağırlık, zeka geriliği, hareket kısıtlılığı vb)
Kırıklar
Kesiler/sıyrıklar
Göz hasarı
Cinsel Yaşam ve Üretkenlik Sonuçları
Üreme sağlığı problemleri
Cinsel işlev sorunları
HIV/AIDS gibi cinsel yolla bulaşan hastalıklar
İstenmeyen gebelikler

3.4. UNICEF Türkiye’deki Çocuk İstismarı Raporu 2010

Çocuk istismarı ve aile içi şiddet ile ilgili kapsamlı ve toplamak amacı ile karma araştırma yöntemli (nicel ve nitel), Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti tarafından Avrupa Birliği’nin mali katkısı ve UNICEF’in teknik desteği ile Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK) Genel Müdürlüğü koordinatörlüğünde, TÜİK’ in önerdiği örneklemle TNS Piar Araştırma Şirketi tarafından planlanan araştırmadır. 24 Ocak 2008- 23 Mart 2008 tarihleri arasında Türkiye’deki İstanbul, Samsun, Konya, Şanlıurfa, Adana ve Erzurum illerinde 235 katılımcı ile 30 grup çalışması gerçekleştirilerek nitel araştırma yöntemi ile saha çalışması yapılmıştır. (Tablo 8)

Tablo 8: Türkiye’deki çocuk istismarı raporu (2010) nitel veri araştırmasında gerçekleştirilen grup çalışmaları ve grup çalışmalarındaki katılımcı tablosu

Gruplar	Toplam Grup Çalışmaları Sayısı	Toplam Katılımcı sayısı
7-10 yaş kız	2	14
11-14 yaş kız	3	25
15-18 yaş kız	3	25
7-10 yaş erkek	3	22
11-14 yaş erkek	3	23
15-18 yaş erkek	2	17
Anne	5	38
Baba	4	31
Büyükanne	2	15
Büyükbaba	1	8
Öğretmen	2	17
Toplam	30	235

Araştırma, fiziksel istismar uygulayıcıları ile ilgili olarak aşağıdaki sonuçları ortaya koymaktadır. (UNICEF-2010) (Grafik 10)

Grafik 10: 7-18 yaş arası çocukların fiziksel istismar uygulayıcıları grafiği

7-14 Yaş Arası Çocuklar	15-18 Yaş Arası Çocuklar
•7-14 yaş arası kız çocukları en çok anne, baba, öğretmen, arkadaş ve büyük kardeşler tarafından bu davranışlara maruz kalmaktadır. •7-14 yaş arası erkek çocukları ise sırasıyla, arkadaş, öğretmen, baba, büyük kardeş ve tanımadıkları birinin fiziksel istismarına uğradıklarını belirtmişlerdir.	•15-18 yaş arası kız çocukları az sayıda fiziksel istismar belirtmişler ve istismar uygulayıcılarının daha çok baba ve öğretmen olduğunu belirtmişlerdir. •15-18 yaş arası erkek çocukları ise bu yaş grubundaki kız çocuklarından daha fazla fiziksel istismara uğradıklarını belirtmişler ve istismar uygulayıcılarının baba, arkadaş ve tanımadıkları kişiler tarafından fiziksel istismara uğradıklarını belirtmişlerdir.

Türkiye’deki Çocuk İstismarı Raporu’na göre (UNICEF, 2010) Türkiye’de yaşayan 7-18 yaş arası çocukların maruz kaldıkları fiziksel istismar türleri, istismarın sorumlusu, nedeni ve yarattığı etkiler aşağıdaki gibidir:

(Tablo 9)

Tablo 9: Türkiye’de yaşayan 7-18 yaş arası çocukların maruz kaldıkları fiziksel istismar türleri, istismarın sorumlusu, nedeni ve yarattığı etkiler tablosu

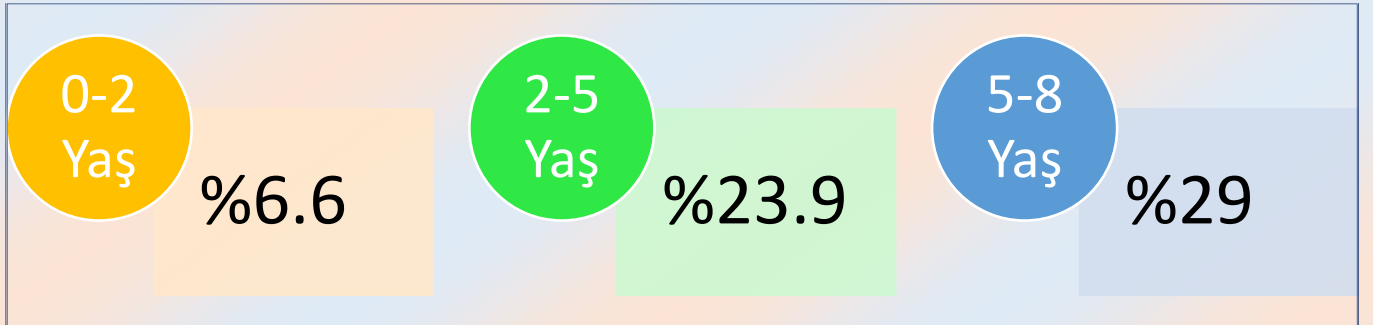
Türü	Rastlanma Oranı	Yeri	Sorumlusu	Nedeni	Yarattığı Duygusal Etki	Yarattığı Fiziksel Etki
Fiziksel İstismara Maruz Kalan	%45					
Saçı çekmek, çimdiklemek ya da kulağını çekmek gibi fiziksel olarak can acıtacak davranışa maruz kalan	%30	Okul % 20	Başka bir genç/ çocuk %17	Maruz kalan çocuğu cezalandırmak için %7	Kızgın %16	Hafif acı %21
Kendisine herhangi bir şey fırlatıldığını belirten	%19	Okul % 7	Başka bir genç/ çocuk %11		Kızgın %8	Hafif acı %7
Birisi tarafından tutulup sarsıldığını ya da hırpalandığını belirten	%9	Okul % 5	Başka bir genç/ çocuk %5		Üzgün %5	Hafif acı %5
Birisinin kendisine eliyle vurduğunu ya da tokat attığını belirten	%24	Ev %1 2	Başka bir genç/ çocuk %8		Üzgün %15	Hafif acı %13
Fiziksel olarak gerçekten can yakan ya da üzen başka bir davranışa maruz kaldığını belirten	%3	Okul % 1	Başka bir genç/ çocuk %2		Üzgün %1	Hafif acı %1
Ceza olarak, rahat olmayan bir pozisyon belli bir süre durma, bazı ağır bedensel hareketleri uzun süre tekrarlama ya da bir yere kilitleme/hapsedilme gibi fiziksel olarak zorlayacak davranışlara maruz kalan	%7	Okul % 6	Öğretmen % 6		Üzgün %4	Hafif acı %2
Canının tehlikede olduğunu, yani sonunda yaralanabileceğini hissettiren ya da benzer boyutta korku uyandıran bir davranışa maruz kalan	%3	Okul % 1	Başka bir genç/ çocuk %2		Korkmuş % 1	Hafif acı %1
Baz	2,216	2,216	2,216	2,216	2,216	2,216

3.5. Saha Çalışmalarında Çocukta Fiziksel Şiddet

a) Boğaziçi Üniversitesi'nin 2013 tarihli 0-8 yaş arası Çocuğa Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması

Boğaziçi Üniversitesi tarafından 2013 yılında yapılan araştırmada (Boğaziçi Üniversitesi, 2013) Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırmasına göre temsil gücü olan 26 ilden kır ve kent dağılımı dikkate alınarak ve adrese dayalı kayıt sistemi üzerinden “tabakalı rastsal küme örnekleme” yöntemi ile yapılan araştırma kapsamında 0-8 yaş arası en az bir çocuğun birincil bakımından sorumlu olan 3.043 kadın ve 1.058 erkek olmak üzere toplam 5.101 kişi ile görüşülmüştür. Araştırmaya katılan ebeveynlerin %22.50'si çocuklarının kendilerini kızdıran davranışlarında tokat atmak, itmek, sarsmak, saç çekmek, kulak çekmek gibi fiziksel şiddet yöntemlerine başvurduklarını belirtmiştir. Bu oran 0-2 yaş grubu çocuklar için %6.6 iken, 2-5 yaş arası çocuklarda %23.9 , 5-8 yaş arası çocuklarda ise %29.9'dur. **(Grafik 11)**

Grafik 11: Kendisini kızdıran davranış sergilediğinde çocuğuna fiziksel şiddet uygulayan ebeveynler grafiği

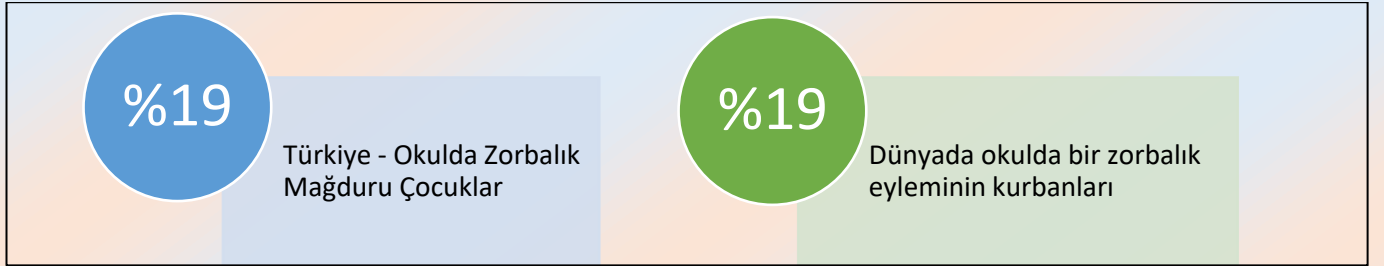
b) Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın 2013 tarihli Türkiye Ergenlik Profili Araştırması

Aile Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafında 2013 yılında 80 ilde 12-18 yaş arası toplam 6747 ergen ile yapılan çalışmada çocukların % 43'ü sözlü şiddete,% 8'i evde fiziksel şiddete maruz kaldığını belirtmiştir. Aynı çalışma okulda maruz kalınan şiddetin sıklığını da ölçümlemiş olup, araştırmaya katılan çocukların %8'u nadiren/bazen/sıklıkla okulda fiizksel şiddete maruz kaldığını belirtmiş, %1'i ise bu soruyu yanıtlamak istememiştir.

c) OECD PISA veri tabanı

OECD'nin 2015 Pisa Veritabanına göre (OECD, 2015), öğrencilerin %19'u yani yaklaşık beş öğrenciden biri, okulda 'ayda birkaç kez' veya 'haftada bir kez' fiziksel ve / veya sözlü zorbalığa (bullying) maruz kaldığını belirtmiştir. Bu oran dünyada ve ülkemizde aynı olmuştur. (**Grafik 12**)

Grafik 12: OECD PISA 2015 veritabanına göre okulda zorbalık mağduru çocuklar grafiği

Okullardaki akranlara arası zorbalıkla mücadelede öğretmenlerini katılımı önemlidir. PISA 2015 verileri, öğrencilerin büyük bir kısmının zorbalık mağduru olduğunu bildirmiştir. PISA verileri, öğrencilerin öğretmenleriyle olumlu ilişkiler kurduğu okullarda akranlararası zorbalık olgularının daha az olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bağlamda okullardaki akranlararası zorbalıkla mücadele programlarında öğretmenlerin de işbirliğinin sağlanması önemlidir. Okulların ayrıca kapsamlı önleme ve müdahale planları oluşturmak için diğer kurumlar ve hizmetlerle işbirliği yapması gerekmektedir. (OECD, 2015; UNESCO, 2017)

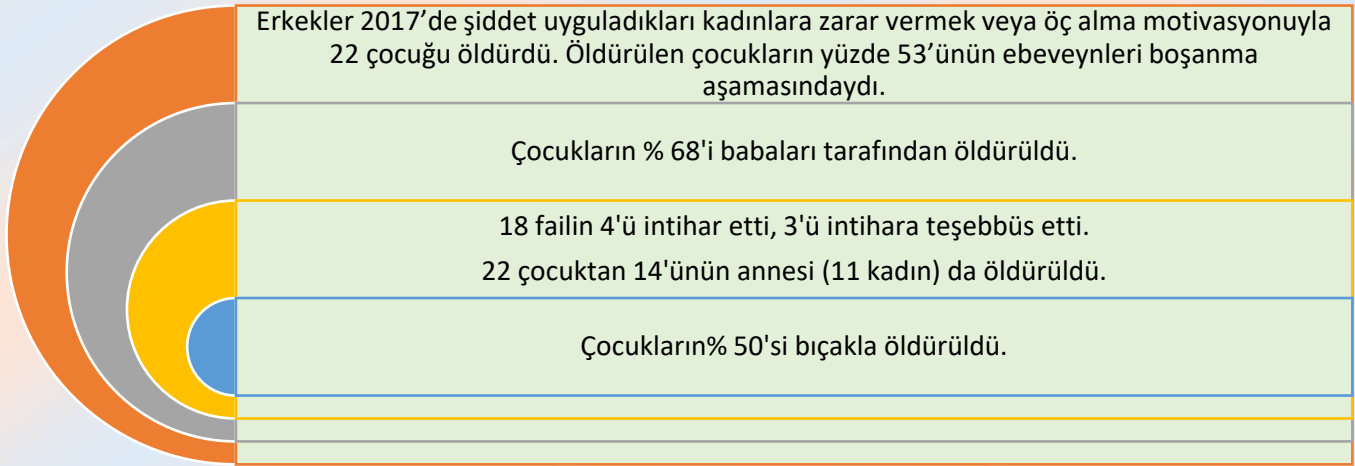
OECD'nin 2018 Pisa veritabanına göre erkek çocukları, kız çocuklarından daha sık fiziksel zorbalığa maruz kalmasına rağmen öğrencilerle ilgili kötü söylentilerin yayılması, kasıtlı olarak dışlamak gibi konularda cinsiyet farkı neredeyse ortadan kalkmaktadır. OECD'nin 2018 Pisa verileri, zorbaların özellikle yeni gelen göçmen öğrencileri ve düşük performans gösteren öğrencileri hedef aldığını göstermektedir. Veriler, okulda zorbalıkla karşılaştıklarında velilerinden destek alan öğrencilerin daha az zorbalık mağduru olduğunu da ortaya koymuştur ki bu da akranlararası zorbalıkla mücadelede okul veli işbirliğinin önemini ortaya koymaktadır. (OECD, 2018)

d) Bianet'in 2017 tarihli Haber Raporu

Bianet'in ulusal ve yerel medya, radyolar, televizyon kanalları, gazeteler ve internetten topladığı bilgi kaynakları ışığında 2017 yılında yaptığı haber raporuna göre; erkekler 2017'de şiddet uyguladıkları

kadınlara zarar vermek veya öç alma motivasyonu ile 22 çocuğu öldürmüştür. Öldürülen çocukların yüzde 53'ünün ebeveynleri boşanma aşamasındaydı. Çocukların yüzde 50'si (11 çocuk) bıçakla öldürülmüş olup; 7 çocuk tabanca ile, 1 çocuk darp edilerek, 1 çocuk boğularak ve 1 çocuk da zehirlenerek öldürülmüştür. **(Grafik 13)**

Grafik 13: Bianet Haberi- Fiziksel şiddet mağduru çocuklar

e) Üç Farklı Disiplinde Okuyan Üniversite Son Sınıf Öğrencilerinin İstismar, İhmal ve Aile İçi Şiddet Algıları

Kurt ve ark. (2017), şiddet olguları ile karşı karşıya gelme ihtimali olduğu düşünülen sağlık, eğitim ve din disiplinlerinde okuyan toplam 301 üniversite son sınıf öğrencileri (İlahiyat Fakültesi: 46, Sağlık Bilimleri Fakültesi: 117 ve Eğitim Fakültesi: 138) ile istismar, ihmal ve aile içi şiddet olgularına farkındalıkları ile yönelimlerini ölçmek amacı ile araştırma yapılmıştır. Araştırma sonucunda, öğrencilerin %13,6'sının çocukluğunda istismar ve ihmale maruz kaldığı ve %43'ünün ise çocukluğunda şiddete maruz kaldığı ortaya konmuştur. **(Tablo 10)**

Tablo 10: Öğrencilerin istismar, ihmal ve şiddete ilişkin bilgileri ve çocuklukta şiddet, istismar ve ihmale maruz kalma durumlarına göre dağılımları tablosu

Özellik	Öğrenci Sayısı	
	Sayı	%
Çocukluğunda istismara ve ihmale maruz kalma	41	13.6
Çocukluğunda şiddete maruz kalma	131	43.5
Öğrenimleri boyunca çocuk istismarı ve ihmali konusunda bilgi alma	205	68.1
Öğrenimleri boyunca aile içi şiddet konusunda bilgi alma	178	59.1
Alınan bilgileri yeterli bulma	25	8.3

f) Diğer Araştırmalar

- Türkiye'nin 16 ilinde gerçekleşen 4-12 yaş aralığındaki 50.473 çocuk üzerinde yapılan araştırmalar ise %62,6'sının fiziksel cezaya maruz kaldığı sonucunu vermiştir (Bilir ve diğerleri, 1991).
- Çalışmalardan biri %76,7'si anne olmak üzere çocuklarına fiziksel şiddet uygulamaktadır (Hıdıroğlu ve diğerleri, 2006).
- Başka bir çalışma ise şiddet uygulayan annelerinde %53,8'inin tokat atmayı, %23,1'inin ise dövme tercih ettiği görülmüştür (Güler ve diğerleri, 2002).
- Bir araştırma %92'si aile içinde, %22,8'i öğretmenleri tarafından ve %24,4'ü okuldaki yaşça büyük çocuklar tarafınca fiziksel şiddete maruz kalmış çocukları olduğunu belirtmiştir. Son 7 yılda çocuklara uygulanan fiziksel şiddetin 3 katına çıktığı 42 ülkenin kayıtlarına göre saptanmıştır (Bulut, 2010).
- Çocukların disipline edilebilmesi için başvuru fiziksel şiddetin çocukların %43,5'inde davranışlarda düzelme olmazken %41,5'inde davranışlarının daha fazla olumsuz yönde bozulduğu gözlemlenmiştir (Mahiroğlu ve Buluç, 2003). Aynı çalışmanın bir sonucunda ise fiziksel şiddet olarak cezalandırılan çocukların eğitiminin %60'ının olumsuz etkilendiği %29,6'nın ise hiçbir değişimi olmadığı gözlemlenmiştir.
- Ege bölgesinde yaşayan 767 kişi ile yapılan bir çalışma bulgularına göre, istismar edenlere bakıldığında ise ebeveynlerin %63'ü düşük eğitim seviyesindedir. İstismara uğrayan çocukların %72'si erkek %28'i kız çocuğudur. 0-3 yaş aralığındaki çocuklardan ise istismara uğrayanların %76'sı annesi tarafından fiziksel istismar edilmektedir. Annelerde ise el ile vurma %71, tekmeleme %28 ve yumruklamanın %19 oranında olduğu da belirtilmiştir. Olaya tanıklık edenlerin çoğunluğunda müdahale görülse de sadece %5 i resmi mercilere durumu bildirmiştir. Bu araştırmanın bir başka sonucu ise kadınların daha fazla oranda dayığı savundukları, çocuk için yararlı olduğunu söyledikleri olmuştur (Zeytinoğlu-Kozcu, 1990).

- Çocukların fiziksel ve duygusal örselene uğrama oranlarını tespit etmek için Türkiye'nin sekiz ilinde 4-12 yaş aralığındaki 16.100 çocukla yapılan bir araştırma da illerin arasındaki farklılıklar dikkat çekmiştir. En fazla örselene %54 oranıyla Malatya, en az ise %13,9 ile Afyon'da görülmüştür. Kalan altı ilin oranları ise şöyledir: Ankara %23,1, Ağrı %27,8, Giresun %30, Trabzon %35,6, Rize %40,6 ve Nevşehir %41,9'dur. Bu araştırmanın biri başka sonucu da yaş arttıkça örselenmenin azaldığı, kız çocuklarında daha fazla örselenme görüldüğü, ebeveynlerdeki eğitim düzeyi arttıkça örselenmenin azaldığı, daha genç olan ebeveynlerde örselenmenin daha fazla olduğu ve çocuk sayısının artışıyla örselene oranında arttığı şeklindedir (Bilir ve ark, 1991).
- Zoroğlu ve arkadaşlarının 2001 yılında gerçekleştirdiği çalışma sonucunda istismara maruz kalan bireylerin %16,5'i ihmal, %15,8'i duygusal istismar, %13,5'i fiziksel istismar ve %10,7'si cinsel istismar görmüştür. Bu bireylerin %21,4'ü kendine fiziksel zarar verirken % 10,1'inin intihar girişimi bulunmuştur (Zorlu ve ark, 2001).

4. HUKUKSAL DURUM

4.1. ULUSLARARASI DÜZENLEMELER İŞİĞİNDE

Çocukta fiziksel şiddet ile ilgili olarak doğrudan veya dolaylı olarak düzenlemeler içeren bazı temel uluslararası düzenlemeler aşağıdaki gibidir. **(Tablo 11)**

Tablo 11: Çocukta fiziksel şiddetle ilgili uluslararası mevzuat tablosu

ULUSLARARASI MEVZUAT
20 Kasım 1989 tarihli Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme - Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşmeye Ek Çocukların Silahlı Çatışmalara Dâhil Olmaları Konusundaki İhtiyari Protokol - Çocuk Adalet Sisteminin Uygulanması Hakkında Birleşmiş Milletler Asgari Standart Kuralları (Pekin (Beijing) Kuralları) 25.01.1996 tarihli Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin Uygulanmasına Dair Avrupa Sözleşmesi ve Koruma Mekanizması - BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin uygulanmasının denetimini geliştirmek üzere BM Çocuk Hakları Komitesi'ne bireysel başvuruları inceleme yetkisi tanıyacak Çocuk Hakları Sözleşmesi Ek Bireysel Başvuruya İlişkin İhtiyari Protokol

BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 19. maddesi aşağıdaki gibidir:

1-Bu Sözleşme'ye Taraf Devletler, çocuğun ana–babasının ya da onlardan yalnızca birinin, yasal vasi veya vasilerinin ya da bakımını üstlenen herhangi bir kişinin yanında iken bedensel veya zihinsel saldırı, şiddet veya suistimale, ihmal ya da ihmalkâr muameleye, ırza geçme dahil her türlü istismar ve kötü muameleye karşı korunması için; yasal, idari, toplumsal, eğitsel bütün önlemleri alırlar.

2-Bu tür koruyucu önlemler; burada tanımlanmış olan çocuklara kötü muamele olaylarının önlenmesi, belirlenmesi, bildirilmesi, yetkili makama havale edilmesi, soruşturulması, tedavisi ve izlenmesi için gerekli başkaca yöntemleri ve uygun olduğu takdirde adliyenin işe el koyması olduğu kadar durumun gereklerine göre çocuğa ve onun bakımını üstlenen kişilere, gereken desteği sağlamak amacı ile sosyal programların düzenlenmesi için etkin usulleri de içermelidir.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın yayınladığı, Sözleşmenin 44. maddesi Uyarınca Hazırlanan Birleştirilmiş Dördüncü ve Beşinci Periyodik Rapor'da Sözleşmenin 19. maddesi kapsamında Ulusal düzeyde yapılan gelişmelere yer verilmiştir; (Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 2019) (**Tablo 12**)

Tablo 12: Birleştirilmiş Dördüncü ve Beşinci Periyodik Raporun fiziksel şiddet ile ilgili maddeleri *tablosu*

Birleştirilmiş Dördüncü ve Beşinci Periyodik Raporun İlgili Maddeleri	
1.	Anayasa ve 5237 Sayılı TCK başta olmak üzere ilgili diğer yasal düzenlemelerde, çocukların her türlü istismara ve şiddete karşı korunmasına yönelik hükümler yer almaktadır. Türk Ceza Hukuku'nda, çocuklara yönelik suçlarda ağırlaştırılmış müeyyideler getirilmiştir.
2.	Çocukların şiddetten ve istismardan korunması kapsamında, AÇSHB'nin koordinesinde, 2018-2022 yıllarını kapsayacak olan Çocuğa Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Strateji Belgesi ve Eylem Planı Taslağı hazırlanmış, ilgili kurum ve kuruluşların görüşüne sunulmuştur.
3.	Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından düzenlenen konferans, panel, seminer gibi sosyal faaliyetler ile vaaz ve hutbelerde çocuğa yönelik şiddet dâhil olmak üzere çocuk hakları konusuna yer verilmektedir. Aile Okulu projesi kapsamında "Sağlıklı Birey, Mutlu Aile, Huzurlu Toplum" seminerleri düzenlenmiştir. Alanında uzman eğitimciler tarafından 'Sağlıklı Birey-Sağlıklı İlişki', 'Ailede Sevgi-Saygı İlişkisi', 'Evlilik-Boşanma Olgusu', 'Çocukta ve Ergende Cinsel Eğitim' ve 'Anne-Baba-Çocuk İletişimi' gibi konularda ayrıntılı bilgiler sunulmaktadır. Bu bağlamda, 2012 yılında bugüne kadar 2111 personel aile okulu seminerlerine katılmıştır. 2016 yılı ilk altı ayı içerisinde çocuk hakları konusunda ülke genelinde 6400 vaaz verilmiş, 35 hutbe okutulmuş, 543 konferans, seminer, panel vb. dini sosyal faaliyet düzenlenmiştir.
4.	Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesinde Din Görevlilerinin Katkısının Sağlanması Projesi eğitimlerine 2013 yılından itibaren "Çocuğa Yönelik Şiddet, Çocuk İhmal ve İstismarı" modülü eklenmiştir. Yaklaşık 50.000 personele eğitim verilmiştir.

4.2. ULUSAL DÜZENLEMELER İŞİĞİNDA

Çocukta fiziksel şiddet ile ilgili olarak doğrudan veya dolaylı olarak düzenlemeler içeren bazı temel ulusal düzenlemeler aşağıdaki gibidir. **(Tablo 13)**

Tablo 13: Çocukta fiziksel şiddetle ilgili ulusal mevzuat tablosu

MEVZUAT	MADDE NO	MADDE METNİ AÇIKLAMASI
1982 Anayasası	41	Ailenin toplumun temeli olduğu vurgulanarak, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması, aile planlamasının öğretilmesi ile uygulanması konusunda gerekli tedbirleri alma, teşkilatları kurma görevi ve çocuğu her türlü istismar ve şiddetten koruma görevi çocuğun yüksek yararı ilkesine değinilerek devlete yüklenmiştir.
Türk Medeni Kanunu	24	Kişiliğin hukuka aykırı saldırılardan ve müdahalelerden korunması öngörülerek çocuğun mutlak nitelik taşıyan kişilik hakları doğrultusunda, çocuğa yönelik fiziksel şiddet halinde çocuğun hayatı, sağlığı, vücut tamlığı vb. değerleri kişilik hakkı kapsamında korunmaktadır.
	346	Çocuğun menfaatinin tehlikeye düşmesi halinde, ana ve babanın çare bulamaması veya güçlerinin yetmemesi ihtimalinde hakim tarafından mevcut durum ve ölçülülük ilkesi gözetilerek çocuğun korunması için önlemler alınacağı belirtilmiştir.
	347	Çocuğun bedensel ve zihinsel gelişiminin tehlikede bulunması veya manen terk edilmiş olması halinde, koruma tedbirlerine ek olarak çocuğun ana ve babadan alınmasına ve başka bir aile ya da kuruma yerleştirilmesine karar verilmesi gündeme gelebilecektir.
	348	Ana veya babanın deneyimsizliği, hastalığı, başka bir yerde bulunmaları veya benzeri sebeplerle velayet görevlerini yerine getirememeleri, çocuğa karşı yeterli ilgiyi göstermeyip çocuğu ağır şekilde ihmal etmeleri ya da çocuğa karşı nüfuzlarını kötüye kullanmaları halinde velayetin kaldırılması düzenlenmiştir.
	349	Eşlerden birinin daha önceki evliliğinden veya evlilik dışı ilişkisinden doğan çocuğun, diğer eş tarafından benimsenmeyerek horlayıcı, dışlayıcı, haksız olarak nitelendirilebilecek tavrına karşı çocuğun özel olarak korunması düzenlenmiştir.

Türk Ceza Kanunu	82	TCK'nın 82.maddesinde kasten öldürme suçunun; "çocuğa ya da beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı" işlenmesi halinde, kişinin ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile cezalandırılacağı belirtilmektedir.
	86	TCK'nın 86.maddesinin 3. Fıkrasında kasten yaralama suçunun; "a. Üstsoya, altsoya, eşe veya kardeşe karşı, b. Beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı, c. Kişinin yerine getirdiği kamu görevi nedeniyle, d. Kamu görevlisinin sahip bulunduğu nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle, e. Silahla, işlenmesi halinde" şikayet aranmaksızın, verilecek cezanın yarı oranında artırılacağı belirtilmektedir.
	232	Kadınların ve çocukların şiddetten korunması amaçlanmıştır. Aynı konutta birlikte yaşadığı kişilerden birine karşı kötü muamelede bulunan kişi cezalandırılacaktır. İdaresi altında bulunan veya büyütme, okutmak, bakmak, muhafaza etmek veya bir meslek veya sanat öğretmekle yükümlü olduğu kişi üzerinde, sahibi bulunduğu terbiye hakkından doğan disiplin yetkisini kötüye kullanan kişiye bir yıla kadar hapis cezası öngörülmüştür.
	278	Fiziksel şiddete uğrayan bir çocuğa tanıklık eden kişilere bu suçu bildirme yükümlülüğü getirilerek bildirimde bulunmadıkları takdirde bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacakları hüküm altına alınmıştır.
	279	Kamu çalışanlarına (ki istismarı fark eden öğretmenler de bu gruba dahildir) önlerine gelen istismar suçlarını bildirme yükümlülüğü yüklenmiştir.
	280	Sağlık çalışanlarına önlerine gelen istismar suçlarını bildirme yükümlülüğü yüklenmiştir.
5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu	3	Çocuk: Daha erken yaşta ergin olsa bile, on sekiz yaşını doldurmamış kişi. Bu kapsamda, Korunma ihtiyacı olan çocuk: Bedensel, zihinsel, ahlaki, sosyal ve duygusal gelişimi ile kişisel güvenliği tehlikede olan, ihmal veya istismar edilen ya da suç mağduru çocuğu,... ifade eder.
	5	Koruyucu ve destekleyici tedbirler Madde 5- (1) Koruyucu ve destekleyici tedbirler, çocuğun öncelikle kendi aile ortamında korunmasını sağlamaya yönelik danışmanlık, eğitim, bakım, sağlık ve barınma konularında alınacak tedbirlerdir.
6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun	1/1	Bu Kanunun amacı; şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.
	2/b	Ev içi şiddet: Şiddet mağduru ve şiddet uygulayanla aynı haneyi paylaşmasa da aile veya hanede ya da aile mensubu sayılan diğer kişiler arasında meydana gelen her türlü fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddeti

5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu; BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyum kapsamında 2015 yılında çıkarılan ve fiziksel şiddete maruzu kalan çocukların korunmasına dair düzenlemeler içeren en temel ulusal mevzuattır. Çocuk Koruma Kanunu'nun amacı korunma ihtiyacı olan veya suça sürüklenen çocukların korunmasına, haklarının ve esenliklerinin güvence altına alınmasına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir. Kanun kapsamında koruma ihtiyacı olan çocuk "Bedensel, zihinsel, ahlaki, sosyal ve duygusal gelişimi ile kişisel güvenliği tehlikede olan, ihmal veya istismar edilen ya da suç mağduru çocuk" şeklinde tanımlanmıştır. Bu nedenle fiziksel istismar mağduru olan çocuklar da koruma ihtiyacı olan çocuk tanımına dahildir ve kanunda öngörülen tedbirlerden faydalanabilme hakkına sahiptir.

6284 sayılı Kanun; korunan kişi ve şiddet uygulayan bakımından birtakım tedbirler düzenlemiştir. Bu tedbirler koruyucu ve önleyici tedbirler olarak iki başlık altında düzenlenmiştir. Koruyucu tedbir kararı, korunan kişi; önleyici tedbir kararı ise şiddet uygulayan ya da uygulama tehlikesi bulunan kişi hakkında verilmektedir. (Öztürk, 2017) (**Tablo 14**)

Tablo 14: 6284 sayılı Kanun kapsamında alınabilecek tedbirler tablosu

Koruyucu Tedbirler	Önleyici Tedbirler
Uygun Barınma Yeri Sağlanması	Çocuklarla Kişisel İlişki Kurmanın Sınırlandırılması
Geçici Maddî Yardım Sağlanması	Müşterek konuttan veya bulunduğu yerden derhâl uzaklaştırılması
Rehberlik ve Danışmanlık Hizmeti Verilmesi	Korunan kişinin konutuna, okuluna ve işyerine yaklaşmaması
Geçici Koruma Altına Alınma	Silah Teslimi
Kreş İmkânı	Alkollü Yaklaşmama ve Bağımlılık Tedavisi

Koruyucu tedbirlere mülkî amir ya da hâkim karar verebileceği gibi, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde kolluk da karar verilebilir. Şiddet uygulayan kişi hakkında verilebilecek önleyici tedbirler ise kural olarak hâkim tarafından, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde ise kolluk kuvvetleri tarafından verilebilir.

Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri (ŞÖNİM Yönetmeliği); Şiddetin önlenmesi için öngörülen bu tedbirlerin etkin olarak uygulanması, 6284 sayılı Kanunun 14. Maddesi uyarınca, Bakanlık tercihen kadın personelin istihdam edildiği, destek ve izleme hizmetlerinin verildiği, çalışmalarını yedi gün yirmi dört saat yürüten Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri (ŞÖNİM) vasıtası ile gerçekleştirilmektedir. Kanun

kapsamında koruma altına alınan kişilerin yaşadığı şiddet vakalarıyla ilgili ihbar hakkı herhangi bir sınırlama olmaksızın herkese tanınmıştır. Nitekim Kanunun 7. maddesine göre, şiddet veya şiddet uygulanma tehlikesinin varlığı hâlinde ‘herkes’ durumu resmî makam veya mercilere ihbar edebilir (Öztürk, 2017).

2021 tarihli İnsan Hakları Eylem Planı; Mevcut ulusal ve uluslararası yasal düzenlemelerin yanı sıra, 2 Mart 2021 tarihinde açıklanan İnsan Hakları Eylem Planında, fiziksel şiddet mağduru çocuklara yönelik psiko-sosyal destek ve bilgilendirme hizmetlerinin arttırılması, adli görüşme odalarının ve çocuk izlem merkezlerinin yaygınlaştırılması, Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürlüklerinin artırılması gibi birtakım adımlar atılacağı ve bazı mevzuat düzenlemelerinin yapılacağı belirtilmiştir (Adalet Bakanlığı, 2021). (Tablo 15)

Tablo 15: Çocukta fiziksel şiddetle ilgili İnsan Hakları Eylem Planı maddeleri

FAALİYET	SORUMLU KURUM	SÜRE
Çocuklar, kadınlar, engelliler ve yaşlılar başta olmak üzere suç mağdurlarına yönelik psiko-sosyal destek ve bilgilendirme gibi hizmetlerin etkinliği artırılacaktır.	Adalet Bakanlığı	Sınırsız
Çocukların ve suç mağdurlarının adli süreçte ikincil örselenmelerinin önlenmesi amacıyla oluşturulan adli görüşme odaları ve çocuk izlem merkezleri ülke genelinde yaygınlaştırılacak ve bu yerlerin etkinliğinin artırılmasına yönelik mevzuat düzenlemesi yapılacaktır.	Adalet Bakanlığı	1 Yıl
Haklarında uzaklaştırma kararı verilenler başta olmak üzere, aile içi şiddet veya kadına karşı şiddet uygulayanların rehabilitasyonu sağlanacak, bu amaçla öfke kontrolü ve stres yönetimi gibi etkili programlar geliştirilecektir.	İçişleri Bakanlığı (Güvenlik Tedbirleri) Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (Teknik Tedbirler)	Sürekli
Çocuk teslimi ve çocukla kişisel ilişki kurulmasına ilişkin hükümler, çocuğun psikolojisi ve yüksek yararı dikkate alınarak gözden geçirilecektir.	Adalet Bakanlığı	6 ay
Çevrimiçi çocuk istismarı fiilleri ile daha etkili bir şekilde mücadele edilecek ve bu nedenle oluşan mağduriyetlerin giderilmesi amacıyla gerekli tedbirler alınacaktır.	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı	Sürekli

Bu bağlamda yasama, yürütme ve yargı erklerindeki sorumluların üzerine düşen yükümlülükleri yerine getirmesi ve bu iş birliği kapsamında çocuğa yönelik her türlü şiddetin önüne geçilmesi hedeflenmektedir.

5. İLGİLİ KURUMLAR VE KURUMSAL HİZMETLER

Çocukta fiziksel şiddetimi nedenlerine ve etkilerine bakıldığında tek yönlü bir neden olmadığı, söz konusu sorunun psikolojik, ekonomik ve sosyal açılardan birçok nedeninin olduğu görülmektedir. Bu noktada, çocuk evlilikleri sorunu üzerine multidisipliner uygulamaların esas alınması gerekmektedir. Türkiye’de çocuk ihmal ve istismarı, şiddet, koruyucu-önleyici faaliyetler, sosyal ve ekonomik yardım vb. alanlarda çalışan birçok sosyal hizmet kurum ve kuruluşları bulunmaktadır. Söz konusu kurum ve kuruluşlarda çocuk evlilikleri ile ilgili doğrudan ve dolaylı şekilde yürütülen faaliyetler bulunmaktadır. Fiziksel istismar mağduru olan çocukların korunmasını, rehabilite edilmesini ve istismarın önlenmesini amaçlayan çeşitli kurumlar ve kişiler vardır. Çocuğa yönelik şiddet; hekimler, adli tıp uzmanları, savcılar, emniyet güçleri, sosyal hizmet uzmanları gibi değişik grupların bir arada çalışmasını gerektiren bir durumdur (Polat, 2021). “Çocuk istismarı gizli kalan bir olgudur.” (Polat, 2020a). Bu sebeple özellikle hekimlerin düşme, yaralanma gibi şikayetler ile gelen çocukları dikkate alarak kaza mı istismar mı tespit etmeleri oldukça önemlidir ve kolay değildir. Çocuğun tedaviye getirilmesinde tekrar veya gecikme, tedaviye gelen çocuğun ebeveynlerinden korkması ya da doğrudan onları suçlaması hekimin değerlendirme yapması açısından önemlidir.

Çocukta fiziksel şiddet probleminin yönelik önleme, koruma ve rehabilitasyon hizmeti veren kurumlar aşağıdaki kategorize edilebilir: **(Grafik -14)**

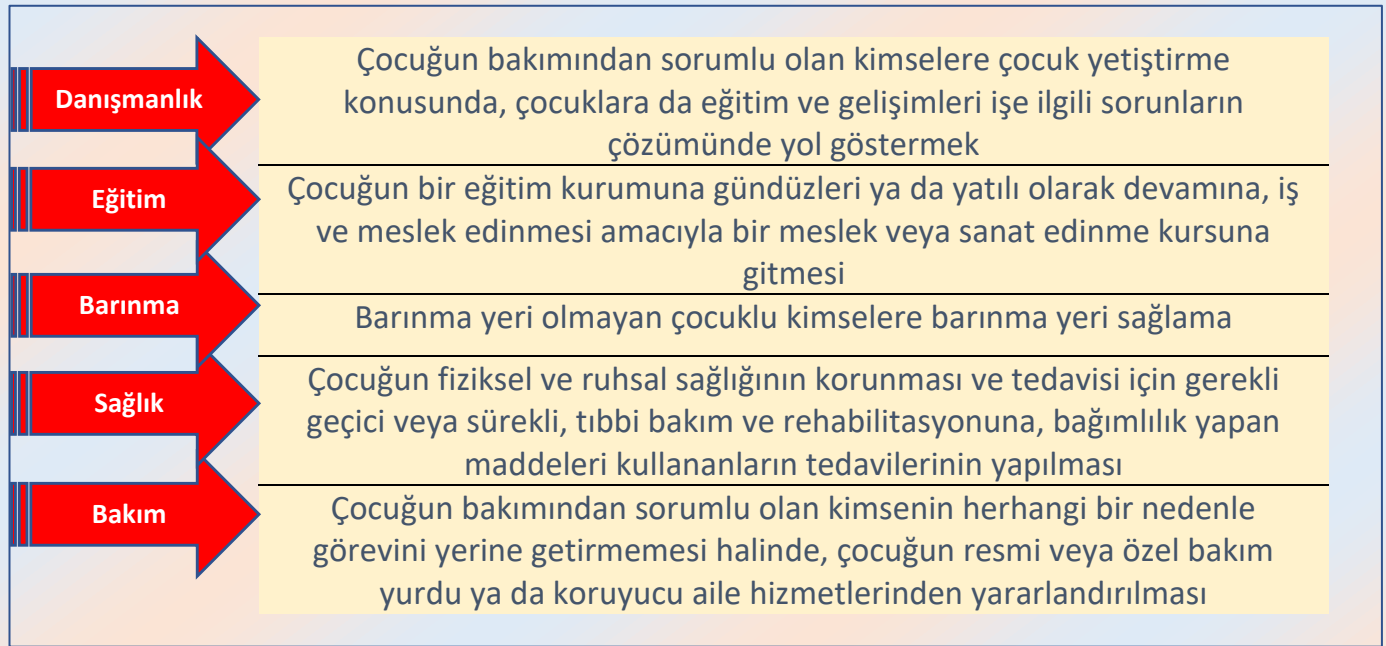
Grafik -14: İlgili kurumlar grafiği

Çocuklar hakkında koruyucu ve destekleyici tedbir kararı, çocuğun annesi, babası, vasisi, bakım ve gözetiminden sorumlu kimse, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı birimlerinin ve Cumhuriyet savcısının istemi üzerine veya yargılama sürecinde, resen, çocuk hâkimi tarafından alınabilmektedir.

Çocuk Koruma Kanunu, korunma ihtiyacı olan veya suça sürüklenen çocukların korunması için beş önemli tedbir öngörmektedir (Adalet Bakanlığı Mağdur Bilgilendirme, 2021). **(Grafik 15)**

Grafik 15: Fiziksel şiddet mağduru çocuğun faydalanabileceği tedbirler grafiği

Fiziksel şiddet mağduru çocukların olası yargı sürecinde en az travmatize olmasını sağlamaya yönelik kurumlardan birisi de kısaca AGO olarak da isimlendirilen Adli Görüşme Odaları'dır.

Adli Görüşme Odaları (AGO): Adli Görüşme Odaları, 2012-2014 yılları arasında Adalet Bakanlığı ve UNICEF işbirliğiyle yürütülen "Çocuklar İçin Adalet Projesi"nin sonucu kurulmuş olan ve görüşme yapılacak kişilerin ikincil mağduriyetlerinin önlenmesini sağlamak üzere oluşturulan özel alanlardır. Yalnızca çocuklarla sınırlı olmamakla birlikte fail ile karşılaşmasında sakınca bulunan, özel ortamda kendini ifade etmesi gereken, cinsel istismar ve aile içi istismar mağdurları için oluşturulmuştur. "bekleme odası" "görüşme odası" , "gözlem odası" olmak üzere üç odadan oluşmaktadır. (Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığı,2021)

Görüşme odasında mağdur ve görüşme yapacak psikolog veya sosyal çalışmacı bulunmaktadır. Görüşmeler ses ve kamera sistemi ile kayıt altına alınmakta ve Kayıt altına alındığına dair bilgilendirme çocuğa yapılmaktadır. Teknik odada hâkim/cumhuriyet savcısı ve tarafların avukatları görüşmeyi izlemektedir. Hakim/savcı sormak istediği soruları mikrofon-kulaklık yardımıyla görüşmeyi yapan uzman aracılığıyla çocuğa iletmektedir. (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı,2021) Böylelikle mağdurun kendini daha rahat ifade edeceği bir ortam oluşturulmasının yanında çocuğun ya da diğer mağdur gruplarının yaşadıkları süreçte ikincil bir mağduriyet yaşamalarının da önüne geçilmesi hedeflenmektedir.

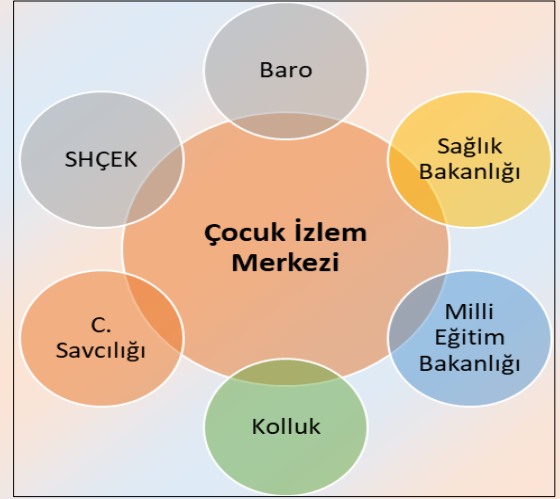
Hali hazırda 73 ilde, 92 adliyede 96 AGO faaliyette bulunmaktadır. AGO'ların ülkemiz genelindeki dağılımı aşağıdaki haritada gösterilmiştir. (Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığı,2021) **(Grafik 16)**

Grafik 16: AGO'ların illere göre dağılım haritası

Çocuk İzlem Merkezi (ÇİM): Aile ve Sosyal politikalar Bakanlığı tarafından “İstismar şüphesi bulunan çocukların beyanlarının alınması, muayenenin yapılması, raporun hazırlanması ve aile görüşmesinin yapılması için gereken tüm personel ve ekipmanın bulunduğu bir merkezdir.” şeklinde tanımlanmaktadır. Çocuk evliliğine maruz kalan çocuk vakalarını gizlilik esasına dayanarak yürüten, çocuğun bedensel ve ruh sağlığı açısından destek hizmetleri sunan bir diğer kuruluş ise çocuk izlem merkezleridir. Çocuk izlem merkezleri, çocuk istismarının önlenmesi ve istismara uğrayan çocuklara bilinçli ve etkin bir şekilde müdahale edilmesi amacıyla, öncelikli olarak cinsel istismara uğramış çocukların ikincil örselenmesini asgariye indirmek, adli ve tıbbi işlemlerin bu alanda eğitilmiş kişilerden oluşan bir merkezde ve tek seferde gerçekleştirilmesini temin etmek üzere; Sağlık Bakanlığına bağlı hastaneler/kurumlar bünyesinde Çocuk

İzlem Merkezlerinin (ÇİM) kurulması ve bu merkezlerin işleyişinin Sağlık Bakanlığınca koordine edilmesi gerekli görülmüştür (Çocuk İzlem Merkezleri Hakkında Genelge, 2012).

AGO- ÇİM FARKI: AGO'lar, ÇİM'lere alternatif oluşturmak amacıyla değil beraber çalışarak ailelere ve çocuklara gerekli hizmeti sağlamaktır. ÇİM Sağlık Bakanlığı koordinasyonu ile hastanelerin içinde yalnızca çocuk istismar mağdurlarına yöneliktir. AGO ise Adalet Bakanlığı koordinasyonunda adliyeler içindeki çocuk, kadın, engelli, mülteci gibi tüm kırılgan gruplara yöneliktir. (Sarica-Coşkun, 2020)

Çocuk Destek Merkezleri (ÇODEM): Suça sürüklenen ya da suç mağduru olan çocuklara psikososyal destek sağlamak amacıyla çocuk hizmetleri genel müdürlüğüne bağlı olarak kurulan yatılı bir kuruluştur. (Eroğlu-Demiröz). ÇODEM'ler, çocukların fiziksel ve psikolojik ihtiyaçları karşılanmakta olup, içerisinde terapi ve görüşme odalarının yanı sıra çocukların vakit geçirebileceği hobi bahçeleri, spor alanları, hayvan barınakları, eğitim atölyeleri de bulunmaktadır. (Tablo 16)

Tablo 16: ÇİM VE ÇODEM tablosu

KAÇ ADET VE NEREDE	
ÇİM	30.12.2020 tarihi itibarıyla 50 ilde toplam 53 adet ÇİM bulunmaktadır (Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğü, 2020). Adana, Adıyaman, Afyonkarahisar, Ankara, Antalya, Aydın, Bingöl, Bitlis, Burdur, Bursa, Çorum, Denizli, Diyarbakır, Edirne, Elazığ, Erzurum, Eskişehir, Gaziantep, Giresun, Hatay, Mersin, İstanbul(Bakırköy), İstanbul(Çekmece), İstanbul(Beyoğlu), İstanbul (Anadolu Güney), İzmir, Kayseri, Kocaeli, Konya, Malatya, Manisa, Kahramanmaraş, Mardin, Niğde, Sakarya, Samsun, Sivas, Trabzon, Şanlıurfa, Van, Zonguldak, Karaman, Kırıkkale, Karabük, Bolu, Muş, Siirt, Ağrı, Kütayha, Düzce, Balıkesir, Sinop, Osmaniye
ÇODEM	Yayınlanan son istatistiklere göre (Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2018) 1.366 ÇODEM mevcuttur ve bu 1366 ÇODEM'de toplam 14.214 çocuk bakım hizmeti almaktadır.

6. ÖNERİLER

- iMDAT** Çocukta fiziksel şiddet ile ilgili en önemli sorun veri eksikliğidir. Çünkü bir soruna çözüm getirebilmek için öncelikle o sorunu ortaya koymak ve bunun bilimsel ve rakamsal olarak ortaya koymak gerekir. İstatistikler ve veriler sorunu ortaya koyar ve sorunun çözülmesinin ilk adımı böylece atılmış olur. Sorunun boyutları saptandıktan sonra, yapılacak çalışmaların planlanması, gerekli işgücü ve ekonomik gereksinimlerin belirlenmesi ve yapılacak çalışmaların takvimlendirilmesi yapılabilir. Ancak, çocukta fiziksel şiddete yönelik resmi veri yok denecek kadar az olup, bu konuda güncel ve kapsamlı saha çalışmaları yapılması gerekmektedir. Bu nedenle çocukta fiziksel şiddeti görünür resmi verilerin bulunması ve bu konuda geniş kapsamlı saha çalışmalarının yapılması gerekmektedir.
- iMDAT** Çocukta fiziksel şiddetin yetişkinlere yönelik fiziksel şiddetten daha az önemli olmadığını aksine daha önemli olduğunu vurgulayan farkındalık çalışmaları yapılmalıdır.
- iMDAT** Çocukta fiziksel şiddetini sonlandırılmasına yönelik küresel, bölgesel ve ulusal hedefler dikkatle izlenerek takip edilmelidir.
- iMDAT** Fiziksel cezanın toplumda daha çok kabul gördüğü illerden başlanarak tüm ülkede ebeveynlere, öğretmenlere, alanda çalışan profesyonellere yönelik eğitimler düzenlenmelidir.
- iMDAT** Kendisinin bakımından sorumlu olan ebeveyni veya öğretmeni dahi olsa çocukta fiziksel şiddetin ve fiziksel cezanın yasal olmadığını vurgulayan dersler okullarda öğrencilere öğretilmelidir.

- iMDAT** Fiziksel istismara maruz kalan bir çocuğun doktora başvurması durumunda bunu belirleyecek en önemli bulgu vücuttaki yaralanmalardır. Bu itibarla, sağlık çalışanlarının muayene esnasında çocuktaki şiddetin ayırıcı tanısı konusunda farkındalık düzeylerinin gelişmesi ve buna yönelik eğitimlerinin düzenli olarak yapılması önemlidir.
- iMDAT** Çocukta fiziksel şiddetle mücadelede en önemli adım önleyici çalışmalardır. Bu nedenle çocuğu disipline etme gibi bir amaçla mazur gösterilerek normalleştirilmeye çalışılan ama aslında fiziksel şiddetini kuşaktan kuşağa geçmesine neden olan fiziksel cezanın zararları konusunda ebeveynler başta olmak üzere tüm toplum bilinçlendirilmelidir.
- iMDAT** Okullardaki akranlar arası zorbalıkla mücadele programlarına öğretmenlerin de dahil edilmesi ve okulların kapsamlı önleme ve müdahale planları oluştururken öğretmenlerin, velilerin ve ilgili diğer kurumlarla iş birliği yapması gerekmektedir.
- iMDAT** Okullardaki akran zorbalığı ile mücadelede; zorbalık yapmayan ama bunu gözlemleyen diğer çocuklarına buna karşı tepkilerini değiştirmelerini sağlamaya yönelik bilinçlendirme faaliyetleri önemlidir.
- iMDAT** Okullarda iyi davranış kültürü oluşturmak, zorbalığa karşı açık kurallar koymak ve öğrencilerin kendilerini meşgul ve sosyal olarak bağlı hissettikleri olumlu bir okul ortamı yaratmak okullardaki zorbalığı önlemek için önemlidir.

iMDAT Öğrencilere ve öğretmenlere zorbalığı nasıl tanıyacakları ve buna nasıl tepki verecekleri konusunda farkındalık eğitimleri verilmelidir.

iMDAT Okulda zorbalıkla karşılaştıklarında velilerinden destek alan öğrencilerin zorbalığa daha az maruz kalmaktadır. Bu nedenle akranlar arası zorbalıkla mücadelede okul ve iş birliğinin önemini ortaya koymaktadır.

iMDAT Çocukta fiziksel şiddetle mücadelede başarılı olunabilmesi için toplumsal düzeyde bilinçlenme önemlidir. Bunun için de çocuk istismarının, devletin tüm kurumlarında ciddi bir toplumsal sorun olarak ele alınması; koruyucu ve önleyici yasaların caydırıcı, suça orantılı, rehabilitasyona yönelik olarak düzenlenmesi; toplumsal bilincin artması için broşürler, yayın ve eğitim yoluyla farkındalıklar oluşturulması; çocukların toplu olarak var olduğu okul, yuva, sportif ve kültürel tesisler gibi kurumlarda çalışanların bilgilendirilmesi; çocukların takibini yapan ve başvuru noktası olacak sorumlu kişilerin (sosyal hizmet uzmanları, okul danışmanları gibi) belirlenmesi; çocuk istismarlarıyla çalışacak kurumların yaygınlaştırılması; bu kurumlarda istismar konusunda uzmanlaşmış nitelikli meslek elemanı istihdamının artırılması ve hem kamu kurumları ile hem de diğer sivil toplum örgütleriyle iş birliğine gidilmesi gerekmektedir.

iMDAT Çocukta fiziksel şiddetin uygun bir yaklaşım olarak kabul edilmesi yönündeki tutumlarının değiştirilmesine yönelik bilinçlendirme faaliyetlerinin yaygın olarak yapılması ve bunu yaparken de kamu kurumu ve sivil toplum kuruluşu işbirliği yapılması önemlidir.

7. SONUÇ

Çocuklara yönelik şiddet, “salgın boyutu kazanan istismar” olarak tanımlanmaktadır. Her yıl bir milyardan fazla çocuk şiddete maruz kalmaktadır. Neredeyse tüm ülkelerde yetişkinlerin saldırılara karşı korunmasına dair yasal düzenlemeler mevcutken, dünya çapındaki çocukların yalnızca % 13'ü aynı korumaya sahiptir (UNICEF, 2021).

Çocukta fiziksel şiddetin toplumda ne kabul göreni ve en görünmez olanı çocuğun yetiştirilirken ve eğitilirken fiziksel olarak cezalandırılmasıdır. Ülkelerin çoğunda fiziksel cezanın yasaklanmamış olması, çocukların maruz kaldığı şiddetin çoğunun yasal ve sosyal olarak kabul edildiği anlamına gelmektedir. Fiziksel ceza çocuklara nasıl iyi davranacaklarını göstermekten çok, onlara şiddetin anlaşmazlığı çözmek için kabul edilebilir bir yol olduğunu öğretmektedir. Fiziksel cezanın yasaklanması gerekli ve önemlidir. Çünkü ancak bu şekilde bir çocuğa vurmanın yetişkin birine vurmadan daha kabul edilebilir veya yasal olmadığına dair net bir mesaj verilebilir ve çocuk yetiştirmenin ve şiddet içermeyen şekillerde gerçekleşmesine yönelik kültürel bir değişim yaratmak ancak bu şekilde olabilir (UNICEF, 2021).

Fiziksel cezayı yasaklayan devletlerin sayısı her geçen gün artmakla birlikte, dünya çapındaki çocukların büyük çoğunluğunun şiddet içeren cezalara karşı hâlâ çok az yasal koruması bulunmaktadır ve çocuklar evde, okulda veya diğer ortamlarda "disiplin" kisvesi altında düzenli olarak şiddet ve istismara maruz kalmaya devam etmektedir. Fiziksel ceza, dünya çapında çocuklara yönelik en yaygın şiddet biçimidir ve her yıl binlerce çocuğun yaralanmasına ve ölümüne yol açmaktadır. Fiziksel cezanın çocuk yetiştirmedeki kabul edilirliliği çocukta fiziksel şiddeti normalleştirmekte, onu görünmez kılmakta ve diğer şiddet ve istismar biçimlerinin önünü açmaktadır. Fiziksel ceza, çocukların fiziksel bütünlüğe ve insan onuruna, sağlığına, gelişimine, eğitimine ve işkence ve diğer zalimce, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele veya cezadan korunma haklarının ihlali niteliğindedir. (UNICEF, 2021)

Çocukta fiziksel şiddetin hem kısa dönemde hem de uzun dönemde aşağıdaki gibi bazı önemli olumsuz etkileri vardır:

- Vücuduna normalde ağrı vermesi gereken uygulamalar yapıldığında tepki göstermeme
- Akademik başarısızlık, okul aktivitelerine katılmak istememe
- Birinin dokunmasından korkma/tedirgin olma
- Ebeveynlerinden ve eve gitmekten korkma
- Çevresini izlerken çok sakın/tepkisiz olma
- Düşük özsaygı
- Çaresizlik ve suçluluk hisleri
- Hırsızlık yapma, yalan söyleme
- Sigara, madde, alkol bağımlısı olma
- Travma sonrası stres bozukluğu, deliryum, disosiasyon yaşama
- Uyku bozuklukları, öğrenme problemleri
- Regresyon (tekrar altını ıslatmaya başlama gibi)

Fiziksel ceza Türk Hukuku'nda tedip hakkı olarak anlamını bulmuştur. 2001 yılına kadar yürürlükte olan 749 sayılı eski Medeni Kanun (Türk Kanunu Medenisi) tedip hakkını yani ebeveynlerin ve öğretmenlerin çocuğu terbiye etme, yola getirme, uslandırma hakkını düzenlemekteydi. Tedip hakkı 2001'de yürürlüğe gören 4721 sayılı Türk Medeni Kanun'da yer almamaktadır. Bu olumlu bir gelişmedir. Ancak halihazırda yürürlükte bulunan 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun "*İdaresi altında bulunan veya büyütme, okutmak, bakmak, muhafaza etmek veya bir meslek veya sanat öğretmekle yükümlü olduğu kişi üzerinde, sahibi bulunduğu terbiye hakkından doğan disiplin yetkisini kötüye kullanan kişiye, bir yıla kadar hapis cezası verilir.*" düzenlemesini içeren 232/2 maddesi yanlış yorumlara neden olabilmekte ve izi bırakmayan şiddet davranışlarının mazur görülebileceği yorumunun yolunu açabilmektedir. Bu nedenle, Türk Ceza Kanunu'nun 232/2 maddesinin değiştirilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

Çocukta fiziksel şiddetle mücadelede başarılı olunabilmesi için toplumsal düzeyde bilinçlenme önemlidir. Bunun için de çocuk istismarının, devletin tüm kurumlarında ciddi bir toplumsal sorun olarak ele alınması; toplumsal bilincin artması için broşürler, yayın ve eğitim yoluyla farkındalıklar oluşturulması; çocuk istismarlarıyla çalışacak kurumların yaygınlaştırılması; bu kurumlarda istismar konusunda uzmanlaşmış nitelikli meslek elemanı istihdamının artırılması ve hem kamu kurumları ile hem de diğer sivil toplum örgütleriyle etkin iş birliği yapılması gerekmektedir.

Çocukta fiziksel şiddet olgularına multidisipliner boyutta yaklaşılmalı ve konunun tüm paydaşlarının (ebeveynler, öğretmenler, sağlık çalışanları, psikologlar, sosyal hizmet uzmanları gibi) etkin işbirliği içinde olması gerekmektedir.

Çocukta fiziksel şiddet ile ilgili en önemli sorun veri eksikliğidir. Çünkü bir soruna çözüm getirebilmek için öncelikle o sorunu ortaya koymak ve bunun bilimsel ve rakamsal olarak ortaya koymak gerekmektedir. İstatistikler ve veriler sorunu ortaya koyar ve sorunun çözülmesinin ilk adımı böylece atılmış olur. Yapılacak çalışmaların planlanması, gerekli işgücü ve ekonomik gereksinimlerin belirlenmesi ve yapılacak çalışmaların takvimlendirilmesi ancak sorunun boyutları saptandıktan sonra yapılabilir. Çocukta fiziksel şiddete yönelik resmi veri yok denecek kadar az olup, bu konuda güncel ve kapsamlı saha çalışmaları yapılması gerekmektedir. Bu nedenle bu konuda geniş kapsamlı saha çalışmalarının yapılması gerekmektedir.

TABLO LİSTESİ

- Tablo 1:** Çocuğa fiziksel şiddet uygulayan ebeveynlerin ortak özellikleri tablosu
- Tablo 2:** Çocukta fiziksel istismarı düşündürmesi gereken bulgular tablosu
- Tablo 3:** Çocukta fiziksel şiddetin davranışsal belirtileri, bulguları ve etkileri tablosu
- Tablo 4:** Çocuğu yetiştirirken/eğitirken fiziksel cezanın gerekliliğine inanan yetişkin oranı ve Bakımından sorumlu olan kişilerin fiziksel cezasına ve psikolojik şiddetine maruz kalan 1-14 yaş çocukların oranı tablosu
- Tablo 5:** Şiddet kaynaklı disiplin küresel veri tablosu – bölge bazında
- Tablo 6:** TBMM Meclis Araştırma Komisyonu’nun 2007 Yılındaki Raporuna göre Türkiye’de ortaöğretime devam eden öğrencilerin son üç ay içinde karşılaştıkları fiziksel şiddet davranışları ve gösterilen tepkilerin okul tipi ve cinsiyete göre yüzdelik dağılımı tablosu - Şubat 2007
- Tablo 7:** TBMM Meclis Araştırma Komisyonu’nun 2016 Yılındaki Raporuna göre çocuklara yönelik kötü muamelenin neden olduğu fiziksel sağlık sorunları tablosu
- Tablo 8:** Türkiye’deki çocuk istismarı raporu (2010) nitel veri araştırmasında gerçekleştirilen grup çalışmaları ve grup çalışmalarındaki katılımcı tablosu
- Tablo 9:** Türkiye’de yaşayan 7-18 yaş arası çocukların maruz kaldıkları fiziksel istismar türleri, istismarın sorumlusu, nedeni ve yarattığı etkiler tablosu
- Tablo 10:** Öğrencilerin istismar, ihmal ve şiddete ilişkin bilgileri ve çocuklukta şiddet, istismar ve ihmale maruz kalma durumlarına göre dağılımları tablosu
- Tablo 11:** Çocukta fiziksel şiddetle ilgili uluslararası mevzuat tablosu
- Tablo 12:** Birleştirilmiş Dördüncü Ve Beşinci Periyodik Raporun fiziksel şiddet ile ilgili maddeleri tablosu
- Tablo 13:** Çocukta fiziksel şiddetle ilgili ulusal mevzuat tablosu
- Tablo 14:** 6284 sayılı Kanun kapsamında alınabilecek tedbirler tablosu
- Tablo 15:** Çocukta fiziksel şiddetle ilgili İnsan Hakları Eylem Planı maddeleri tablosu
- Tablo 16:** ÇİM VE ÇODEM tablosu

GRAFİK LİSTESİ

- Grafik 1:** Çocukların yaşam döngüsünde şiddet grafiği
- Grafik 2:** Çocukta fiziksel şiddeti artıran risk faktörleri grafiği
- Grafik 3:** Çocukta fiziksel istismarın kategorileri grafiği
- Grafik 4:** Çocukta fiziksel şiddetin etkileri grafiği
- Grafik 5:** Fiziksel cezanın dünyadaki durumu grafiği
- Grafik 6:** Dünya genelinde çocuklar fiziksel cezayı kanunen yasaklayan devletlerin sayısı grafiği
- Grafik 7:** Geliş nedenine göre güvenlik birimine gelen veya getirilen çocukların karıştığı olay sayısı, 2019
- Grafik 8:** Suç mağduru çocukların mağduriyet nedenleri grafiği
- Grafik 9:** TBMM Çocuklarda ve Gençlerde Artan Şiddet Eğilimi ile Okullarda Meydana Gelen Olayların Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu'nun 2007 tarihli 1413 sıra sayılı raporu kapsamında 12 ilde yapılan çalışmalar ve okul ziyaretleri sonrasında şiddeti etkileyen temel etmenler
- Grafik 10:** 7-18 yaş arası çocukların fiziksel istismar uygulayıcıları grafiği
- Grafik 11:** Kendisini kızdıran davranış sergilediğinde çocuğuna fiziksel şiddet uygulayan ebeveynler grafiği
- Grafik 12:** OECD PISA 2015 veritabanına göre okulda zorbalık mağduru çocuklar grafiği
- Grafik 13:** Bianet Haberi- Fiziksel şiddet mağduru çocuklar grafiği
- Grafik 14:** İlgili kurumlar grafiği
- Grafik 15:** Fiziksel şiddet mağduru çocuğun faydalanabileceği tedbirler grafiği
- Grafik 16:** AGO'ların illere göre dağılım haritası

KAYNAKÇA

- Adalet Bakanlığı (2021) İnsan Hakları Eylem Planı ve Uygulama Takvimi, <https://rayp.adalet.gov.tr/resimler/1/dosya/insan-haklari-ep02-03-202115-14.pdf> (Erişim Tarihi: 15.05.2021)
- Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığı Adli Görüşme Odaları, 2021: <https://magdur.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/agonedir> (Erişim Tarihi:15.05.2021)
- Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığı AGO Bulunan Adliyeler, 2021: <https://magdur.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/ago-bulunan-adliyeler>, (Erişim Tarihi:15.05.2021)
- AGO Genel Bilgiler ve Akış, 2017: <http://web2.e-baro.web.tr/uploads/46/AGO/AGO%20GENEL%20B%C4%B0LG%C4%B0LER%20VE%20AKI%C5%9E%20K%C4%B0TABI.pdf> (Erişim Tarihi:15.05.2021)
- Aile ve Çalışma Bakanlığı. Sözleşmenin 44. Maddesi Uyarınca Hazırlanan Birleştirilmiş Dördüncü Ve Beşinci Periyodik Rapor. <https://www.ailevecalisma.gov.tr/media/45125/birlestirilmis-4-ve-5-periyodik-rapor-17-094-kelime-2.pdf> (Erişim Tarihi: 16.05.2021)
- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (2013) Türkiye Ergenlik Profili Araştırması, <https://ailevecalisma.gov.tr/uploads/athgm/uploads/pages/indirilebilir-yayinlar/68-turkiye-er-gen-profil-arastirmasi-tepa-2013.pdf> (Erişim Tarihi: 19.05.2021)
- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Çocuk Bakım Kuruluşlarında Çalışan Personele Yönelik İstismar İle Mücadele Rehber Kitapçığı,2021: <file:///C:/Users/HP/Desktop/cocuk-bakim-kuruluslarinda-calisan-personele-yonelik-istismarla-mucadele-rehber-kitapcigi.pdf> (Erişim Tarihi: 16.05.2021)
- Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, 6284 Sayılı. T.C. Resmi Gazete 20 Mart 2012 tarih ve 28239 sayı.
- Alpsoy, A. (2005) “Uluslar arası Hukuk ve Ulusal Mevzuatımız Işığında Mağdur Çocuklara Yönelik Düzenlemeler”, TBB Dergisi, Sayı:58, <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2005-58-144>, (Erişim Tarihi:11.05.2021)
- Aşkın, R., & Zeybek, Z. (2021). Aile içi şiddet kurbanı çocuk: Psikolojik dayanıklılık, müdahale çalışmaları ve psikolojik etkinin gözden geçirilmesi, 5. Uluslararası Farklı Şiddet Boyutları Ve Toplumsal Algı Kongresi, Güven Yayınları, <https://www.guvenplus.com.tr/imagesbuyuk/be4795.pdf> (Erişim Tarihi:1.05.2021)
- Bakır, Z. (2018) 2018 dünyanın çocuk karnesi. https://insamer.com/tr/2018-dunyanin-cocuk-karnesi_1490.html. (Erişim Tarihi: 16.05.2021)
- BİANET (2017) https://bianet.org/system/uploads/1/files/attachments/000/002/066/original/bianet_2017_erkek_siddeti_cetelesi.pdf (Erişim Tarihi: 16.05.2021)
- Bilir, Ş., Arı, M., Dönmez, N.B., Atik, B., San, P. (1991). Türkiye’nin 16 ilinde 4-12 yaşlar arasındaki 50.473 çocuğa fiziksel ceza verme sıklığı ve buna ilişkin problem durumlarının incelenmesi. Aile ve Toplum Dergisi, 1(1): 57-70.

- Birleşmiş Milletler (2015) Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (Sustainable Development Goals). <https://www.un.org/en/development/desa/publications/global-sustainable-development-report-2015-edition.html> (Erişim Tarihi: 15.05.2021)
- Boğaziçi Üniversitesi (2013) 0-8 yaş arası Çocuğa Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması
- Brown, A. S., Holden, G. W., & Ashraf, R. (2018). Spank, slap, or hit? How labels alter perceptions of child discipline. *Psychology of Violence*, 8(1), 1–9. <https://doi.org/10.1037/vio0000080>
- Bulut, M. (2010). Şiddet ve Çocuk. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Çakmak, C., Çapar, H., Konca, M., & Korku, C. (2017). Bir Halk Sağlığı Sorunu Olarak Çocuklara Yönelik Şiddet: Gazete Haberleri Üzerinden Bir Araştırma. *Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(13), 85-101.
- Çocuk Adalet Sisteminin Uygulanması Hakkında Birleşmiş Milletler Asgari Standart Kuralları (Pekin (Beijing) Kuralları), Barobirlik, http://cocukhaklari.barobirlik.org.tr/dokuman/mevzuat_uakarlar/cocukadalet_sistemininuygulanmasi.pdf , (Erişim Tarihi: 11.05.2021)
- Çocuk Hakları Komitesi. (n.d.) Human Rights Center | İstanbul Bilgi University. (n.d.). <https://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/tr/content/141-cocuk-haklar-komitesi> , (Erişim Tarihi: 11.05.2021)
- Çocuk Haklarına Dair Sözleşmeye Ek Çocukların Silahlı Çatışmalara Dahil Olmaları Konusundaki Seçmeli Protokol, TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, https://www.ombudsman.gov.tr/document/mevzuat/6314--Cocuk-Haklarina-Dair-Sozlesmeye_-Ek-Cocuklarin-Silahli-Catismalara-Dahil-Olmaları-Konusundaki-Secmeli-Protokol.pdf , (Erişim Tarihi: 11.05.2021)
- Çocuk Haklarının Kullanılmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi, Barobirlik, http://cocukhaklari.barobirlik.org.tr/dokuman/mevzuat_uamevzuat/cocukhaklarininkullanilmasinailiskin.pdf , (Erişim Tarihi: 11.05.2021)
- Çocuk Koruma Kanunu, 5395 Sayılı. T.C. Resmi Gazete, 3 Temmuz 2005 tarih ve 25876 sayı
- Dünya Sağlık Örgütü (2006) Çocuklara Kötü Muamelenin Önlenmesi: Bu Konuda Harekete Geçilmesine ve Kanıt Toplanmasına Yönelik bir Kılavuz, 7-21 https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/43499/9241594365_tur.pdf?sequence (Erişim Tarihi : 10.05.2021)
- Durrant, J. E., & Stewart-Tufescu, A. (2017). What is ‘discipline’ in the age of children’s rights? *International journal of children’s rights* 25 (2017) 359-379
- Eroğlu, Z., & Demiröz, F. (2020). Aile çalışma ve sosyal hizmetler bakanlığına bağlı kuruluşlarda psikososyal destek hizmeti alan çocukların bu hizmete ilişkin algıları. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 31(1), 131-151.
- Freer, B. (2020). Global perspective on corporal punishment and its effects on children. Fairleigh Dickinson University. https://www.un.org/development/desa/family/wp-content/uploads/sites/23/2020/06/Freer_Expert-Group-Paper_Corporal-Punishment-Physical-Abuse_June2020_.pdf .pdf. 1-7, (Erişim Tarihi: 13.05.2021)
- Genç Hayat Vakfı. (2021). Çocukların ev içinde yaşadıkları şiddet araştırması. <http://genchayat.org/portfolio/cocuklarin-ev-icinde-yasadigi-siddet/>. Erişim Tarihi: 16.05.2021

- Global Partnership to End Violence Against Children, (2021). Prohibiting all corporal punishment of children: laying the foundations for non-violent childhoods. <https://endcorporalpunishment.org/resources/global-report-2021/> 1-30 (Erişim Tarihi: 13.05.2021)
- Güleç, H., Topaloğlu, M., Ünsal, D., Altıntaş, M. (2012). Bir kısır döngü olarak şiddet. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 4(1), 112-137.
- UNICEF (2014) Hidden in Plain Sight: A Statistical Analysis of Violence Against Children, 2014, <https://www.unicef.org/reports/hidden-plain-sight> (Erişim Tarihi: 19.05.2021)
- Hillis S, Mercy J, Amobi A, et al. (2016) Global Prevalence of Past-year Violence Against Children: A Systematic Review and Minimum Estimates. Pediatrics. 2016;137(3):e20154079.
- https://data.unicef.org/resources/data_explorer/unicef_f/?ag=UNICEF&df=GLOBAL_DATAFLOW&ver=1.0&dq=.P_T_CHLD_1-14_PS-PSY-V_CGVR..&startPeriod=2015&endPeriod=2018 (Erişim Tarihi: 15.05.2021)
- <https://www.ttb.org.tr/eweb/adli/7.html> (Erişim Tarihi: 10.05.2021)
- İnanıcı, M.A, (2015) “Çocuğa Yönelik Fiziksel İstismar”, ÇOKMED, İstanbul, S:31-32, <http://humanistburo.org/dosyalar/humdosya/Cocuga%20Yonelik%20Siddet%20ve%20Cocugun%20Korunmasi.pdf>, (Erişim Tarihi:10.05.2021)
- Kapancı,K.B/ Başoğlu,B. (2017) “Çocuğun Medeni Hukuk Kuralları Çerçevesinde şiddete Karşı Korunması”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Cilt:22, Sayı:1, <https://openaccess.mef.edu.tr/xmlui/handle/20.500.11779/566>, (Erişim Tarihi:11.05.2021)
- Kurt, G., Dönmez, S., Eren, Ö., Balcı, E., & Günay, O., (2017). Üç Farklı Disiplinde Okuyan Üniversite Son Sınıf Öğrencilerinin İstismar, İhmal ve Aile İçi şiddet Algıları, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 10(50), Issn: 1307-9581.
- Kurt, S. L. (2015). Çocuk Haklarına İlişkin Temel Uluslararası Belgeler Ve Türkiye Uygulaması, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/22783>, (Erişim Tarihi: 11.05.2021)
- OECD 2015 PISA Veritabanı, <https://www.oecd.org/pisa/pisa-2015-results-in-focus.pdf> f Erişim Tarihi: 15.05.2021
- OECD 2018 PISA Veritabanı, <https://www.oecd.org/pisa/PISA%202018%20Insights%20and%20Interpretations%20FINAL%20PDF.pdf> (Erişim Tarihi: 17.05.2021)
- Öztürk, N. (2017) Ailenin Korunması ve Kadına Karşı şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Getirdiğı Bazı Yenilikler ve Öneriler, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 8(1), 6-20, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/283776>, (Erişim Tarihi: 11.05.2021)
- Pelendecioğlu, B., & Bulut, S. (2009). Çocuğa yönelik aile içi fiziksel istismar. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 9(1).
- Petrowski, N., Cappa, C., Pereira, A., Mason, H. & Daban, A. (2020). Violence against children during COVID-19: Assessing and understanding change in use of helplines. Elsevier, 1-14 (Erişim Tarihi: 13.05.2021)
- Polat, O. (2006) Dövme Beni, Sokak Çocukları Rehabilitasyon Derneğı Yayını, Yayın No:2
- Polat, O. (2017) şiddet, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

- Polat, O. (2019) Tüm Boyutlarıyla Çocuk İstismarı, Seçkin Yayıncılık, 3. Baskı, Ankara
- Polat, O. (2020a) Viktimoloji, Seçkin Yayıncılık, Ankara
- Polat, O. (2020b), Fiziksel İstismar ve Dayak. O Benim de Çocuğum Dergisi, Haziran 2020; 8-23
- Polat, O. (2021), “Klinik Adli Tıp”, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 9. Baskı, Ankara.
- Runyan, D. K., Shankar, V., Hassan, F., Hunter, W. M., Jain, D., Paula, C. S., et al. (2010). International variations in harsh child discipline. Pediatrics, 126, e701–e711.
- Sarıca, A. D., & Coşkun, U. H. (2020). Cinsel İstismar Olgularında Adli Görüşme Odalarının Kullanımı: Hâkim, Avukat, Uzman ve Mağdur Görüşleri. Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi, 8(1), 117-142.
- Saunders, B. J., & Goddard, C. (2010). Physical punishment in childhood: The rights of the child. Chichester, UK: Wiley-Blackwell.
- Sevim S. & Mutlu B. (Ocak, 2011). Fiziksel cezanın çocuk üzerine etkisi. (İnternet Adresi: https://www.researchgate.net/profile/Birsen-Mutlu/publication/312612521_Fiziksel_Cezanın_Cocuk_Uzerine_Etkisi/links/5e27ffda4585150ee7786310/Fiziksel-Cezanın-Cocuk-Uzerine-Et_kisi.pdf. (Erişim Tarihi: 16.05.2021)
- SOS- Children’s Villages International Organization (2019). The Right To Protection Ending Violence Against Children.1-44. <https://www.sos-childrensvillages.org/getmedia/e8e75de1-1efd-43df-91a5-9cd74c62ddc6/ViolenceAgainstChildren-WEB.pdf>, (Erişim Tarihi: 13.05.2021)
- T.C. Adalet Bakanlığı Mağdur Bilgilendirme Hizmetleri, Koruyucu Hukuk <https://magdurbilgi.adalet.gov.tr/281/Koruyucu-Hukuk>, (Erişim Tarihi: 11.05.2021)
- T.C. Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK)- UNICEF (2010) Türkiye’de Çocuk İstismarı ve Aile İçi Şiddet Araştırması Özet Raporu.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Çocuk İhmal ve İstismarı Hakkında Genel Bilgi, https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_04/05104328_1.Yocuk_Yhmal_ve_YstismarY_HakkYnda_Genel_Bilgizpdf (Erişim Tarihi: 10.05.2021)
- Tanrıkulu, S. (Nisan 23, 2020). Çocuk istismarı 13 yılda 2 bin 337'den 21 bin 518'e yükseldi. <https://m.bianet.org/bianet/cocuk/223347-cocuk-istismari-13-yilda-2-bin-337-den-21-bin-518-e-yukseldi>. Erişim Tarihi: 16.05.2021
- TBMM (2007) Çocuklarda ve Gençlerde Artan Şiddet Eğilimi ile Okullarda Meydana Gelen Olayların Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan(10/337, 343, 356, 357) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu Raporu, (2007), TBMM, S:390,391,396,401,402,403, https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/arastirma_onergesi_gd_onerge_bilgileri?kanunlar_sira_no=491, (Erişim Tarihi:18.05.2021)
- TBMM (2016) Başta Cinsel İstismar Olmak Üzere Çocuklara Yönelik Her Türlü İstismar Olaylarının Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan TBMM Meclis Araştırması Komisyonu’nun 3 Kasım 2016 tarih ve 442 sayılı raporu <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss442.pdf> (Erişim Tarihi:19.05.2021)

- Tezel, A. (2002), “Çocuğa Yönelik Şiddet”, Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, Cilt:5, Sayı:1, S:96-97 <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/29173>, (Erişim Tarihi: 10.05.2021)
- The World Bank (2020). Violence against children - prevention and response : practical guidance <https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/727261586329170205/practical-guidance>. (Erişim Tarihi: 15.05.2021)
- TÜİK (2020). Güvenlik birimine gelen veya getirilen çocuk istatistikleri, 2015-2019. 21 Temmuz 2020. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Güvenlik-Birimine-Gelen-veya-Getirilen-Cocuk-Istatistik-ikleri-2015-2019-33632>. (Erişim Tarihi: 16.05.2021)
- Türk Ceza Türk Ceza Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, 1/593 Esas nolu , 662 Sıra Sayılı Rapor (2004), <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss664m.htm> (Erişim Tarihi: 19.05.2021)
- Tutkun, Ö. F., Koç, M. (2003) Çocuk Hakları Sözleşmesi Çerçevesinde Türkiye’de Çocuk Haklarına Yönelik Çalışma ve Yasal Düzenlemeler, Ege Eğitim Dergisi, 3(2), 11-23. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/57113>, (Erişim Tarihi: 16/05/2021)
- Uğurlu,Z./ Gülse,İ.A (2014) , “Çocuk Hakları Ve Hukuki Bağlamda Çocuğun İhmal Ve İstismardan Korunması”, International Journal of Social and Educational Sciences Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 1, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/90144>, (Erişim Tarihi:11.05.2021)
- UNESCO (2017), PISA 2015 data reveals that bullying is a major issue in schools, <https://en.unesco.org/news/pisa-2015-data-reveals-bullying-major-issue-schools> (Erişim Tarihi: 17.05.2021)
- UNICEF (2020). Violent Discipline:Global Databases. <https://data.unicef.org> (Erişim Tarihi: 13.05.2021)
- UNICEF (2021) Prohibiting all corporal punishment of children: laying the foundations for non-violent childhoods, Nisan, 2021.
- UNICEF Data, (2018a) https://data.unicef.org/resources/data_explorer/unicef_f/?ag=UNICEF&df=GLOBAL_DATAFLOW&ver=1.0&dq=.PT ADLT PS NEC..&startPeriod=2015&endPeriod=2018 (Erişim Tarihi: 15.05.2021)
- UNICEF Data, (2018b) https://data.unicef.org/resources/data_explorer/unicef_f/?ag=UNICEF&df=GLOBAL_DATAFLOW&ver=1.0&dq=.PT CHLD 1-14 PS-PSY-V CGVR..&startPeriod=2015&endPeriod=2018
- United Nations Children’s Fund, A Familiar Face: Violence in the Lives of Children and Adolescents, UNICEF, New York, 2017
- United Nations Department of Economic and Social Affairs Sustainable Development (2017). Sustainable Development Goals Celebrating childhood report. <https://sustainabledevelopment.un.org/index.php?page=view&type=400&nr=2467&menu=1515>, Erişim Tarihi: 15.05.2021
- United Nations Special Representative of the Secretary-General on Violence Against Children (2020). Children as agents of positive change. <https://violenceagainstchildren.un.org/news/children-agents-positive-change-mapping-children%E2%80%99s-initiatives-across-regions-towards-inclusive>. Erişim Tarihi: 15.05.2021
- Zeytinoğlu, S. ve Kozcu, Ş. (1990). Fiziksel Çocuk İstismarı Konusunda Bir Araştırma. Seminer Psikoloji, 6(7), 77-84.

İMDAT | ŞİDDETİ ÖNLEME VE REHABİLİTASYON DERNEĞİ

İMDAT derneği; Prof. Dr. Oğuz POLAT başkanlığında 2015 yılının Nisan ayında farklı meslek gruplarına sahip şiddet karşıtı gönüllüler tarafından kurulmuş bir sivil toplum kuruluşudur.

Şiddetle ilgili durum tespiti, rehabilitasyon, verilen hizmetlerin yeterliliğinin incelenmesi, geliştirilmesi ve önleme konularında araştırmalar yapmak, konuyla ilgili eğitim ve danışmanlık hizmeti vermek derneğin ana faaliyet alanları arasında yer alır.

Dernek; suça itilen, sokakta ya da güç koşullarda yaşayan çocuklara ve şiddet mağduru kadınlara yönelik durum saptama, rehabilitasyon, araştırma, önleyici ve koruyucu hizmetlerde çözüm odaklı bir yaklaşımı benimser.

Emniyetin ilgili müdürlük ve şubelerinin yanı sıra Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu gibi kamu kurum ve idareleri, üniversiteler ve ilgili bakanlıklarla iş birliği içinde; bu amaçla kurulmuş ya da kurulacak olan dernek ve vakıflarla dayanışma içinde hareket eder.

Özetle dernek, toplumdaki her türlü şiddetin önlenmesi için çözümler üretir ve toplumda şiddeti doğuran tüm unsurların ortadan kalkacağı, aslında kendisine ihtiyaç olmayacak bir gelecek için çalışır.

Amacı;

- Öncelikle çocuklara ve kadınlara yönelik olmak üzere, onların şiddetten korunmasını sağlamak,
- Çocuk ve kadın haklarına ilişkin tüm ulusal ve uluslararası hukuk düzenlemelerini topluma tanıtarak; farkındalık, bilgilendirme ve bilinçlendirme faaliyetlerini yürütmek,
- Toplumdaki şiddeti önlemek ve şiddet mağdurlarına rehabilitasyon hizmeti vermek,
- Derneğe destek sağlayacak etkinlikler yaparak bu çalışmaların yaygınlık ve süreklilik gösterecek şekilde sürdürülmesini sağlamaktır.

Web Sitesi : www.imdat.org , www.siddetianlamak.org

Instagram : @imdatdernek

Youtube : @İmdat Şiddeti Önleme ve Rehabilitasyon Derneği

Facebook : @Şiddeti Önleme ve Rehabilitasyon Derneği

Twitter : @imdatdernek

***Bu rapor Şiddeti Önleme ve Rehabilitasyon Derneği (İMDAT)
Çocukta Fiziksel Şiddet Araştırma Komisyonu tarafından hazırlanmıştır.***

Katkıda Bulunanlar

Prof. Dr. Oğuz Polat – İMDAT Derneği Başkanı

Av. Zeynep Reva, LL.M. / PhD(c)

Öğr. Gör. Ayşe Akpınar

Büşra Sarıyar

Av. Elif Sena Akbulut

İpek Yağmur Doyanç

Av. Merve Köylüoğlu

Nur Nalbantoğlu

Özlem Yiğitoğlu